

CIVITTA

STARTUP ESTONIA

\ Eesti startup ökosüsteemi osaliste rahulolu uuring

Detsember 2018

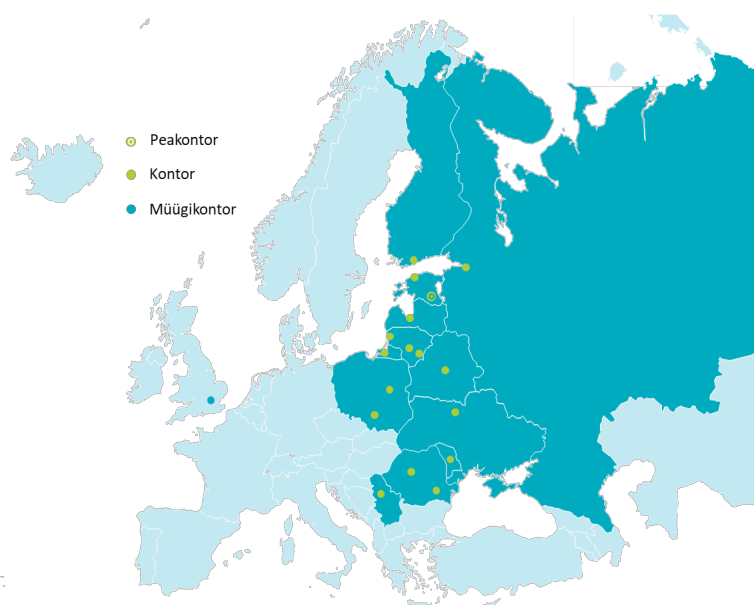
Käesoleva uuringu teostas Civitta Eesti AS

Civitta Eesti AS kuulub konsultatsiooniettevõtete gruppi, milles töötab rohkem kui 250 inimest. Civitta teenused hõlmavad kogu organisatsiooni strateegilist juhtimisprotsessi. Civitta aitab tuvastada organisatsiooni probleeme ja arenguvõimalusi, viia läbi vajalikke uuringuid ja hindamisi, arendada meeskonna teadmisi ja oskusi, planeerida tegevusi eesmärkide saavutamiseks, leida rahastamisvõimalusi ja viia projektid edukalt ellu. Civitta ekspertidel on pikaajalised kogemused uuringute, analüüside ja hindamiste meetodikate koostamises ning läbiviimises.

STRATEEGIA \ INNOVATSIOON \ RAHASTUS
ANDMED \ DIGITAL \ ELLUVIIMINE

Challenger Mindset

- Ettevõtluse DNA
- Innovaatiline, paindlik ja praktiline
- Õiglaselt hinnastatud teenused
- Iseseisev

12
RIIKI

18
KONTORIT

250
TÖÖTAJAT

11.6M EUR
MÜÜGIKÄIVE

Uuring on rahastatud Startup Estonia programmi (EU50651) raames Euroopa Regionaalarengu Fondi vahenditest.

STARTUP
ESTONIA

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti
tuleviku heaks

SISUKORD

KOKKUVÕTE.....	4
EXECUTIVE SUMMARY	6
1. UURINGU TAUST JA METOODIKA	8
1.1. Uuringu taust, vajadus ja eesmärk	8
1.2. Uuringu sihtgrupid ja uurimisküsimused	9
1.3. Uuringu teostamise metoodika.....	10
1.4. Uuringu läbiviimisel esinenud piirangud	11
2. UURINGUS OSALENUTE PROFIIL.....	12
2.1. Ankeetküsitlusele vastanute profiil	12
2.2. Fookusgruppides osalenute profiil	13
3. UURINGU TULEMUSED	14
3.1. Ökosüsteemi liikmete teadlikkus Startup Estoniast	14
3.2. Kogukonna teadlikkus startupide andmebaasist	18
3.3. Kogukonna teadlikkus ja rahulolu Startup Estonia teenustega	21
3.4. Hinnang tugiorganisatsioonide tegevusele.....	25
4. ETTEPANEKUD STARTUP ESTONIA TEGEVUSTE EDASISEKS ARENDAMISEKS	29
4.1. Ootused Startup Estoniale	29
4.2. Ettepanekud Startup Estonia edasisteks tegevusteks	30
LISAD	33
Lisa 1 – Uurimisküsimused	33
Lisa 2 – Veebiküsitluse ankeetide küsimustikud.....	35

KOKKUVÕTE

Käesoleva uuringu peamine eesmärk oli kaardistada Eesti startup ökosüsteemi osapoolte rahulolu ökosüsteemiga ning uurida valdkonnas tegutsevate tugiorganisatsioonide ja startupide teadlikkust Startup Estoniast ning nende pakutavatest teenustest.

Uuringu sihtgruppideks olid startupid ja neile teenuseid pakkuvad tugiorganisatsioonid, konsultatsiooniettevõtted ja avaliku sektori teenusepakkujad¹. Uuringu läbiviimiseks kasutati nii kvantitatiivseid kui ka kvalitatiivseid infokogumise meetodeid. Dokumendianalüüsi käigus uuriti varaseimaid startup ökosüsteemi kohta tehtud uuringuid ning riiklikke arengukavasid. Kvantitatiivne analüüs viidi läbi veebiküsimustiku põhjal, millele vastasid **56 tugiorganisatsioonide ja 115 startupide esindajat**. Kvalitatiivse analüüsi raames korraldati 3 fookusgruupiintervjuud tugiorganisatsioonidele, 1 fookusgruupiintervjuu startupidele, 2 süvaintervjuud tugiorganisatsioonide esindajatega ning 9 välkintervjuud startup-valdkonnas tegutsevate inimestega. Uuringu eesmärgi täitmiseks analüüsiti Eesti startup ökosüsteemi läbi viie temajaotuse:

I TEEMA – Ökosüsteemi liikmete teadlikkus Startup Estoniast

- 91% tugiorganisatsioonidest ja 80% startupidest teadsid, et Startup Estonia tegutseb Eesti startup-valdkonna riikliku katuseorganisatsioonina.
- Teadlikkus Startup Estoniast ja nende pakutavatest teenustest oli suurem Tallinnas, samas kui väljaspool Tallinnat tegutsevate organisatsioonide teadlikkus Startup Estoniast oli madalam.
- Hetkel saadakse Startup Estonia tegevuse kohta kõige rohkem infot e-maili ja Startup Estonia kodulehe kaudu. Rohkem infot soovitakse saada eelkõige e-maili teel, kuid ka läbi personaalse suhtluse ja Startup Estonia uudiskirja.
- Startup ökosüsteemi liikmed peavad hetkel jagavat infot üldjuhul oluliseks ja vajalikuks.

II TEEMA – Kogukonna teadlikkus startupide andmebaasist

- 71% tugiorganisatsioonidest ning 65% startupidest teadis, et Startup Estonia tegeleb startupide andmebaasi haldamisega.
- 72% startupidest, kes olid teadlikud andmebaasi olemasolust, pidas startupide andmebaasi olemist väga vajalikuks või pigem vajalikuks ning 93% tugiorganisatsioonidest arvas, et andmebaasi olemasolu on pigem vajalik või väga vajalik.
- Vaid 10% startupidest kasutab startupide andmebaasi. Kriitika andmebaasile seisnes peamiselt aegunud andmetes ning kasutusvõimalusi suurendavate funktsioonide (nt valdkondade kaupa otsimine) puudumises.

III TEEMA – Kogukonna teadlikkus ja rahulolu Startup Estonia teenustega

- Enam kui 60% tugiorganisatsioonide esindajatest teadsid populaarseimaid Startup Estonia poolt pakutavaid teenuseid. Kõige rohkem teati, et Startup Estonia aitab korraldada üritusi ning haldab startupide andmebaasi.
- Startupid teavad kõige paremini Startup Estonia rolli erinevate ürituste korraldamisel.
- Nii startupid kui ka tugiorganisatsioonid peavad Startup Estonia hetkel pakutavaid teenuseid oluliseks.

¹ Käesolevas uuringus on konsultatsiooniettevõtteid, avaliku sektori teenusepakkujaid ning tugiorganisatsioone nimetatud loetavuse lihtsustamise huvides nimetatud tugiorganisatsioonideks.

IV TEEMA – Hinnang tugiorganisatsioonide tegevusele

- 73% tugiorganisatsioonidest hindasid oma tegevust piisavaks või pigem piisavaks. 74% startupidest on tugiorganisatsioonide tegevusega rahul või väga rahul.
- Tugiorganisatsioonide peamine murekoht on nende tegevuse jätkusuutlikkus, seda eelkõige rahastuse projektipõhisuse tõttu.
- Tugiorganisatsioonide teenuseid kasutanud startupid on kõige rohkem rahul seminaride ja konverentside korraldamise, abimaterjalide pakkumise, nõustamise ja koolitustega.
- Tugiorganisatsioonide tegevuse kohta info saamiseks on kõige levinum kanal e-mail. Need, kes hetkel piisavalt infot ei saa, eelistaksid infot saada samuti eelkõige e-mailiga.

V TEEMA – Ootused ning ettepanekud tulevikuks

- Kuigi tugiorganisatsioonide vahelist suhtlust hinnatakse üldiselt heaks, toodi siiski välja vajadus tegevuste senisest tihedamaks koordineerimiseks.
- Nii startupid kui ka tugiorganisatsioonid loodavad Startup Estonialt saada tuge rahvusvaheliste kontaktide loomisel, startupidele potentsiaalsete partnerite ja investorite leidmisel ning tugiorganisatsioonidele teiste riikide sarnaste organisatsioonide kogemustest ja vigadest õppimisel.

EXECUTIVE SUMMARY

The aim of the study was to map the satisfaction of relevant parties with the current Estonian startup ecosystem. The study focused on the satisfaction with the services of and support from Startup Estonia from the viewpoint of various support organisations as well as startups.

The target groups of the study were divided into two main sub-groups: startups and startup ecosystem support organisations, which included among others incubators, HUBs, consultancies and public sector support organisations. The methodology of the study included qualitative and quantitative information collection methods, including a web-based survey and focus group as well as individual interviews with the ecosystem players. Carrying out the study included:

- Answers from 56 support organisations and 115 startups to the web-based questionnaire;
- 3 focus group interviews with representatives of support organisations;
- One focus group interview with startups;
- 2 individual interviews with startups and
- 9 short interviews with startups.

The main results of the five thematic sections of the study are:

THEME 1: awareness of the members of the startup ecosystem of Startup Estonia

- 91% of support organisations and 80% of startups are aware that Startup Estonia acts as an umbrella organization of the startup area.
- Compared to rest of Estonia, the organisations active in Tallinn knew more about the services and support provided by Startup Estonia.
- The main channels for obtaining information about Startup Estonia is e-mail and web page. The ecosystem participants would like to get more information via e-mail, personal communication and the newsletter.
- In principle, the information distributed by Startup Estonia is considered as relevant and necessary.

THEME 2: awareness of the members of the startup ecosystem of startup database

- 71% of support organisations and 65% of startups know, that Startup Estonia manages the startup database.
- 72% of startups, who were aware of the database, considered appearing in the database as necessary. According to 93% of support organisations, the availability of the database is relevant.
- Only 10% of startups use the database in their everyday activities. The main reasons for not using the database were the outdated data of startups and lack of functionalities (for example searching based on field of activity).

THEME 3: awareness of and satisfaction with the services provided by Startup Estonia

- More than 60% of the representatives of the support organisations knew at least one of the services provided. The most known were organising events and managing the startup database.
- Also among startups, the most known service was organisation of events.
- Startups as well as support organisations consider the services currently provided by Startup Estonia as relevant.

THEME 4: assessment of the activities of support organisations

- 73% of support organisations evaluated their services and activities as sufficient. 74% of startups are satisfied with the services of support organisations.

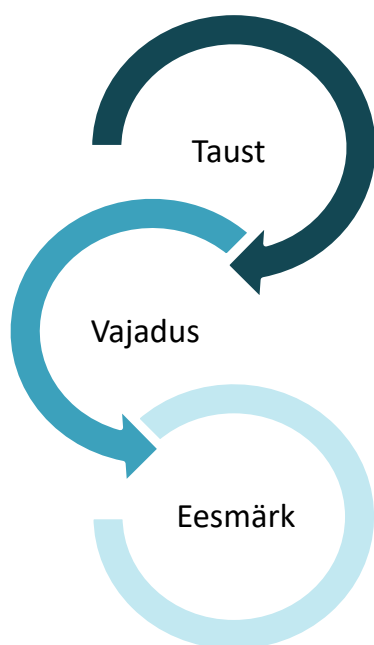
- The main reason for the support organisations for being dissatisfied with their own services is the low sustainability of funding.
- Startups, who have used the services of support organisations, are most satisfied with the organisation of seminars and conferences, provision of guidance materials, consultancy and trainings.
- Most of the information on the services of the support organisations is received via e-mail.

THEME 5: expectations and suggestions

- The main expectations of support organisations include a clear division of tasks and responsibilities between Startup Estonia and support organisations. It was pointed out, that it is necessary for Startup Estonia to develop a strategy, where its role and objectives are defined.
- The startup database is expected to be a useful tool for introducing Estonian startup ecosystem to different interest groups.
- Additional support for startups when it comes to entering a foreign market or being active in a specific area (e.g. healthcare) is needed. For that cause, it is suggested to involve additional thematic expertise in the services of Startup Estonia.
- The role of Startup Estonia as a spokesman of the startup ecosystem is considered relevant and should continue.

1. UURINGU TAUST JA METOODIKA

1.1. UURINGU TAUST, VAJADUS JA EESMÄRK

Iduettevõtted ja nende tegevust toetavad tugiorganisatsioonid moodustavad ühise ja teatud valdkondades (nt sihtgrupile suunatud ürituste korraldamine) **ühtselt tegutseva ökosüsteemi**. Seejuures on SA Kredexi ettevõtlusdivisjoni Startup Estonia eesmärk koordineerida Eesti idufirmade ettevõtlusvaldkonna tegevust ning kiirendada nende arengut, milleks Startup Estonia:

- ✓ toetab kiirendifonde ning erinevaid sündmusi ja üritusi;
- ✓ haldab Eesti startupide andmebaasi;
- ✓ tegutseb kogukonna eestkostjana.

Seega täidab Startup Estonia katusorganisatsiooni, mis ühendab ja toetab iduettevõtlusvaldkonnas tegutsevaid ettevõtteid, rolli.

Valdkonna arendamisel on Startup Estonia keskpikas perspektiivis seadnud konkreetse eesmärgi – 2020. aastaks on Eestis 1000 iduettevõtet. Viimase kahe aasta põhjal on võimalik öelda, et eesmärgi poole ka liigutakse. **Kui 2016. aasta lõpus tegutses Startup Estonia andmetel Eestis umbes 400 startupi, siis 2018. aasta suve seisuga on Eestis umbes 550 iduettevõtet.**

2016. aastal teostatud „Eesti startupmaastiku ülevaade“² hinnangul on tänaseks Eesti startup-maastikul kõik kriitilise tähtsusega osapooled olemas. Eesti iduettevõtete tegevust toetavad umbes 80 spetsiaalselt startupide või üldisemalt ettevõtluse toetamisele suunatud organisatsiooni (näiteks Garage48 ja maakondlikud arenduskeskused) ning umbes 30 valdkonnaga tegelevat konsultatsiooniettevõtet. Idufirmade seast leiab alles alustavaid ettevõtteid, kes oma prototüüpidega tegelevad, kuid samas ka spektrumi teise poolde kuuluvaid *scaleupe*, kes on tänaseks suutnud juba väljastpoolt Eestit märkimisväärse hulga kapitali kaasata. Seejuures on startup-valdkonna viimaste aastate võrdlemisi kiire kasvu taustal tekkinud iduettevõtetele positiivne kuvand ka ühiskonnas.

Startup-valdkond on ka riiklikes arengukavades prioriteetsel kohal. Näiteks Eesti ettevõtluse kasvustrateegia 2014-2020³ on probleemkohana välja toonud „vähese ambitsioonikuse nii tootearenduses kui pürgimises välisurgudele“, samas kui visioon näeb muuhulgas ette rahvusvahelisel lõimunud ärikeskkonna ning julgetele ja tegusatele ettevõtjatele atraktiivse ärikliima loomist. Rahvusvahelise konkurentsivõime peaksid teiste seas tagama just globaalsetes kasvualades tegutsevad iduettevõtted. Ka raport „Estonia – The Business Paradise“⁴ rõhutab startupide olulisust, seda eelkõige välisinvesteeringute Eestisse meelitamise näol. Startupide edendamise ja kasvu hoogustamise on eesmärgiks seadnud paljud riigid, sh Soome, Rootsi ja Singapur. Edu on saavutatud just startupide kasvuks ja tekkeks soodsa keskkonna loomise abil, mis omakorda on nendesse riikidesse toonud ka täiendavaid välisinvesteeringuid.

² Startup Estonia. Jaanuar 2017. Eesti startupmaastiku ülevaade“

³ Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. 2013. „Eesti ettevõtluse kasvustrateegia 2014-2020“

⁴ Technopolis Group Tallinn. 2013. „Estonia – The Business Paradise“

Olenemata valdkonna kiirest arengust ja Eesti valitsuse positiivsest hinnangust innovatsiooni edendamise vajalikkusele, puudub Startup Estonial piisav ülevaade Eesti startup ökosüsteemi tänastest tugevustest ja nõrkustest. Seejuures ei teata startupide ega tugiorganisatsioonide hinnangut tänasele ökosüsteemile.

Käesoleva uuringu **eesmärk** on kaardistada ja analüüsida täna tegutsevate idufirmade rahulolu Startup Estonia ja tugiorganisatsioonide teenustega ning teisalt selgitada välja tugiorganisatsioonide ootused Startup Estonia tegevusele. Uuringu tulemused on Startup Estoniale oluliseks vaheetapiks oma tegevuse hindamisel ja vajadusel ümberkujundamisel, et tagada suurema eesmärgi – aastaks 2020 Eestisse 1000 startupi – saavutamine.

1.2. UURINGU SIHTGRUPID JA UURIMISKÜSIMUSED

Uuringu läbiviimisel jaotati startup ökosüsteemis tegutsevad organisatsioonid kolme peamisesse sihtgruppi:

Startupid	Umbes 550 ettevõtet
Startupide tegevust toetavad ja neile teenuseid osutavad organisatsioonid	Umbes 80 ettevõtet
Konsultatsiooniteenust pakkuvad organisatsioonid (konsultatsioonifirmad ja -keskused)	Umbes 30 ettevõtet

Uuringu tulemuste analüüsimisel moodustati startupidest omakorda alamgruppid, eristades loomise faasis, kasvufaasis ning laienemise faasis (sh *scaleupid*) olevaid ettevõtteid.

Uuringu eesmärgi täitmiseks sõnastati peamised uurimisküsimused, mis keskenduvad rahulolule Startup Estonia seniste tegevustega, startup ökosüsteemi osapoolte teadlikkusele Startup Estonia rollist ning Startup Estoniale esitatavatele ootustele. Tugiorganisatsioonide käest küsiti hinnangut ka oma tegevustele. Uuringus käsitletavat teemat saab välja tuua läbi kuue ülevaatliku uurimisküsimuse⁵:

- Milline on teadlikkus Startup Estoniast kui riiklikust institutsioonist ja tema tegevuse eesmärkidest?
- Milline on teadlikkus avalikult kättesaadavast startupide nimekirjast Startup Estonia kodulehel?
- Milline on teadlikkus Startup Estonia teenustest startup kogukonnale?
- Milline on startup kogukonna hinnang oma tegevustele?
- Millised on startupide ootused toetavatele?
- Millisena nähakse Eesti startup ökosüsteemi visiooni lähitulevikus?

⁵ Täpsem uurimisküsimuste koosseis on esitatud Lisas 1.

1.3. UURINGU TEOSTAMISE METOODIKA

Uuringu teostamisel kasutatud andmekogumise viiside alusel jaotati uuring kolmeks erinevaks etapiks.

I ETAPIS viidi läbi dokumendianalüüs, mille käigus tutvuti olemasolevate uuringute ja arengukavadega, et luua uuringu läbiviimiseks vajalik teoreetiline baas. Varasemate uuringute kaudu saadi ülevaade hetkeolukorrast ning varasemalt valdkonnas esinenud probleemidest. Lisaks aitas varasemate uuringute tulemuste väljatoomine luua piisava raamistiku ning analüüsida valdkonnas toimunud muutusi. Arengukavad andsid omakorda ülevaate, millised on ettevõtluskeskkonna arendamisel laiemad riiklikud eesmärgid, mille poole liikuda soovitakse.

II ETAPP hõlmas kvantitatiivset analüüsi, mis algas veebiküsitluse korraldamisega ning lõppes kogutud andmete analüüsiga.

Veebiküsitlusega kaeti kõik kolm ülalmainitud sihtgruppi. Koostöös Startup Estoniaga koostati veebikeskkonnas SurveyMonkey kaks ankeetküsimustikku, millest esimene oli suunatud iduettevõtetele ning teine kogukonna organisatsioonidele. Veebiküsitlus viidi läbi perioodil 05.10-25.10.2018.

Startupidele suunatud küsimustik koosnes 21 küsimusest ning saadeti esmalt Startup Estonia startupide andmebaasis olevatele idufirmadele. Lisaks jagasid kogukonna liikmed küsitlust ka startupe koondavates gruppides, ühendustes ja organisatsioonides (nt Estonian Startup Leaders Clubis). Startup kogukonnale suunatud küsimustik koosnes kaheksast küsimusest ning edastati Startup Estonia poolt soovitatud organisatsioonidele, kusjuures, kui tegu oli suuremate ja mitmekülgsemate organisatsioonidega, võis neist vastata ka mitu (kuni kolm) iduettevõtlusega pidevalt kokku puutuvat inimest. Mõlemad küsimustikud saadeti välja eesti- ja inglisekeelsena.

Küsimustele vastamine oli anonüümne, kuid vastajatel oli soovi korral võimalik lisada oma organisatsiooni nimi ja kontaktandmed. Veebiankeetide küsimused on esitatud **Lisas 2**.

III ETAPIS teostati **kvalitatiivne analüüs**, mille käigus viidi läbi neli fookusgruupiintervjuud, kaks individuaalset süvaintervjuud ning üheksa välkintervjuud. Fookusgruupiintervjuud ja individuaalsed intervjuud viidi läbi semistruktureeritult, mis tähendas, et teemavaldkonnad ja põhiküsimused olid intervjuudele eelnevalt ette valmistatud, kuid intervjuueerijal oli võimalus intervjuu käigus küsimuste järjekorda ja sõnastust vajadusel muuta.

Fookusgruupi intervjuude gruppide moodustamisel eelistati ettevõtete ja organisatsioonide esindajaid, kes andsid veebiküsitluses märku soovist fookusgruupiintervjuudes osaleda. Fookusgrupid komplekteeriti sihtgruppide alusel selliselt, et tagatud oleks võimalikult ühtlane valim ning efektiivne ja fokuseeritud arutelu.

Lõplik intervjuude arv ning gruppide koosseis oli alljärgnev:

- Iduettevõtted – 1 fookusgruppiintervjuu 2 osalejaga;
- Iduettevõtted – 9 välkintervjuud Techstars Startup Week Tallinna ürituste raames;
- Tugiorganisatsioonid – 3 fookusgruppiintervjuud kokku 17 osalejaga;
- Tugiorganisatsioonid – 2 süvaintervjuud.

1.4. UURINGU LÄBIVIIMISEL ESINENUD PIIRANGUD

Uuringu teostamise käigus ilmnisid mitmed piirangud, mis raskendasid uuringu läbiviimist ning tulemuste tõlgendamist.

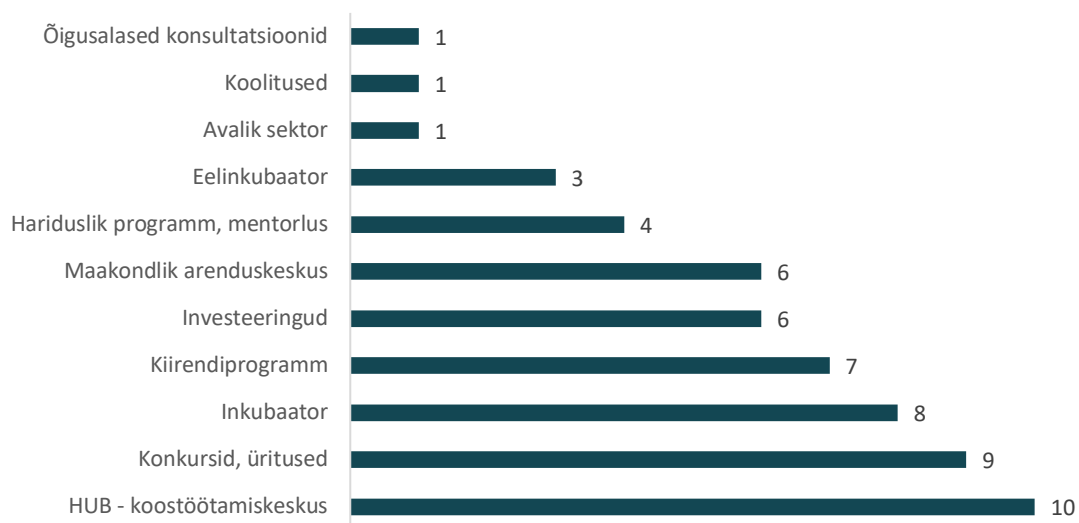
1. Uuringusse kaasatud ettevõtete valim moodustati Startup Estonia startupide andmebaasi põhjal. Uuringu käigus selgus, et paljudel juhtudel on andmebaasis olevad andmed aegunud ning mittekorrektseid. Andmebaasis leidis startupe, kes uuringu teostamise hetkel enam ei tegutsenud või kelle peamise kontaktisiku andmed olid muutunud, kuid polnud andmebaasis uuendatud. Andmete puudulikkus raskendas ettevõtetega kontakti ning seega ka uuringu teostamiseks olulise info saamist.
2. Uuringu käigus ilmnis, et startup ökosüsteemi liikmete huvi uuringus osaleda oli väga madal, mistõttu ei suudetud uuringu planeerimisel seatud vastajate määra täita. Veebiküsitlusele piisaval hulgal vastuste saamiseks pikendati veebiküsitlusele vastamise tähtaega, mille tulemusena oli veebiküsitlus vastamiseks avatud esialgselt planeeritud nädala asemel ligikaudu kolm nädalat. Vastuste saamiseks nii kogukonna organisatsioonidelt kui ka ettevõtetelt kasutati lisaks kirjaliku kutse saatmisele ka telefonitsi pöördumist nii uuringu teostaja kui ka tellija poolt. Veebiküsitlusele vastas 115 ettevõtet (planeeritud oli 137 vastust) ning 56 kogukonna organisatsiooni (planeeritud oli 68 vastust).
3. Veelgi väiksemat huvi näidati üles fookusgruppides osalemisel. Kogukonna organisatsioonidest osales fookusgruppides 19 inimest (planeeritud vähemalt 30 osalejat) ning ettevõtetest 11 inimest (planeeritud 25-50 osalejat). Fookusgruppidesse kutsuti osalejad esmalt kirja teel ning seejärel suheldi kutsutud osalejatega ka telefonitsi. Täiendavalt pakuti startupidele võimalusi intervjuudeks Tehnopoly kaudu ning Techstars Startup Week Tallinna ürituste raames. Uuringu kestel muudeti osaliselt ka kvalitatiivse andmekogumise meetodit, asendades fookusgruppide intervjuud individuaalsete intervjuudega. Fookusgruppides osalemisest loobumise põhjustena tõid startupid eelkõige välja:
 - a. Huvi ja teadlikkuse puudumise. Esines ettevõtete esindajaid, kellel puudus huvi ja soov uuringusse panustada. Teisalt toodi välja ka vähene teadlikkus – ettevõtted, kes tunnistasid, et ei ole Startup Estonia tegevustega kursis, ei leidnud ka vajadust sellel teemal arutlema tulla.
 - b. Juba olemasoleva aktiivse suhtluse Startup Estoniaga. Teadlikumad ettevõtted tõid põhjuseks selle, et Startup Estoniaga ollakse juba piisavalt kontaktis ning seetõttu ka piisavalt oma tagasisidet andnud. Seega ei nähtud vajadust eraldi kokku tulla, sest uusi probleeme või ettepanekuid ei olnud.

2. UURINGUS OSALENUTE PROFIIL

2.1. ANKEETKÜSITLUSELE VASTANUTE PROFIIL

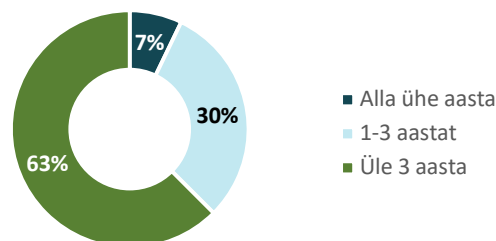
Startup-valdkonna rahulolu uuringu teise etapina läbi viidud veebiküsitlusele vastasid **56 tugiorganisatsioonide ja 115 startupide** esindajat. Tugiorganisatsioonide seas oli 48 startup-kogukonda kuuluvat ja kaheksa konsultatsiooniteenuseid pakkuvat organisatsiooni.

Tugiorganisatsioonidest olid suurima vastajate arvuga HUB-id, konkursside ja ürituste korraldajad, inkubaatorid ja kiirendiprogrammid. Samuti vastasid küsimustikule kuus investeringute tegemisega seotud organisatsiooni ja kuus maakondliku arenduskeskuse esindajat. Ülejäänud valdkondadest vastas küsitlustele alla viie esindaja.

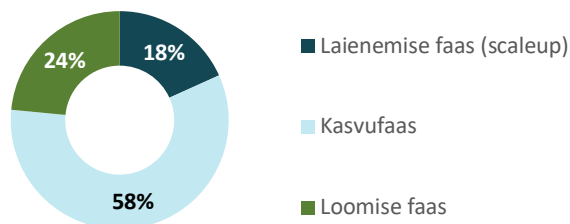
JOONIS 1. KÜSITLUSELE VASTANUD TUGIORGANISATSIOONIDE ARV TEGUTSEMISVALDKONDADE JÄRGI

Kui vaadelda tugiorganisatsioonide esindajaid valdkondliku kogemuse järgi, moodustasid rohkem kui kolmeaastase kogemusega inimesed valdava enamuse küsitlusele vastanutest. Vähem kui üheaastase startup-valdkonna kogemusega inimesi oli kõigist vastajatest vaid 7% (4 vastajat).

JOONIS 2. KÜSITLUSELE VASTANUD TUGIORGANISATSIOONIDE ESINDAJATE VARASEM VALDKONDLIK TÖÖKOGEMUS

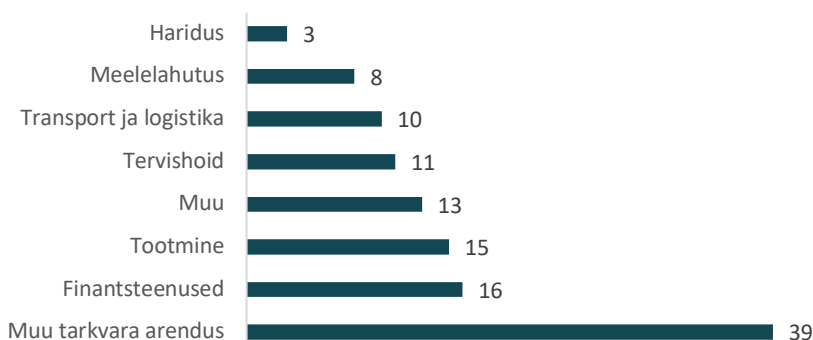
Ettevõtete arengufaaside lõikes oli enim vastajaid kasvufaasi ettevõtetest (kokku 67 vastajat). Loomise faasis olevatest startupidest vastas küsitlusele 27 ning laienemise faasi startupidest 21 esindajat.

JOONIS 3. KÜSITLUSELE VASTANUD STARTUPIDE ARV ARENGUFAASI JÄRGI

Valdav enamus küsitlusele vastanud startupidest olid ettevõtted, mille tiimis tegutseb kuni 10 liiget (kokku 88). Neist enamik (77 startupti) olid omakorda sellised, mille keskmine kuukäive jääb alla 20 000 euro. Startupe, mille tiimis lööb kaasa üle 10 inimese, oli kokku 26, samas kui nende seas oli neli ettevõtet, mille kuukäive jäi alla 20 000 euro ja ülejäänud 22 kuukäive juba ületas 20 000 euro piiri.

Tegevusvaldkondade lõikes oli enim startupe tegevad tarkvaraarenduse valdkonnas. Väiksem arv vastanutest oli hariduse valdkonnast, millele järgnesid meelelahutus ning transport ja logistika.

JOONIS 4. VASTANUD STARTUPIDE ARV TEGEVUSVALDKONDADE LÕIKES

Valdkondliku kogemuse järgi olid enamus startupide esindajatest valdkonnas tegutsenud juba enam kui 3 aastat (72 vastanut). Vähem kui üheaastase valdkondliku kogemusega oli ainult kaks ettevõtete esindajat.

2.2. FOKUSGRUPPIDES OSALENUTE PROFIIL

Startup-valdkonna rahulolu uuringu kolmandas etapis ehk kvalitatiivses uuringus osales kokku 17 tugiorganisatsioonide esindajat, kellest 12 tegutsesid igapäevaselt Tallinnas ning ülejäänud viis Lõuna-Eestis ja Pärnus. Kvalitatiivse uuringuga kaeti kõik olulisemad tugiorganisatsioonide liigid: fookusgruppides ja süvaintervjuudes osalesid investeringute, konsultatsiooni, koolituste ja mentorlusega tegelevate organisatsioonide esindajad. Oma sisendi andsid ka kiirendite, koostöötamiskeskuste, eelinkubaatorite, maakondlike arenduskeskuste ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi esindajad.

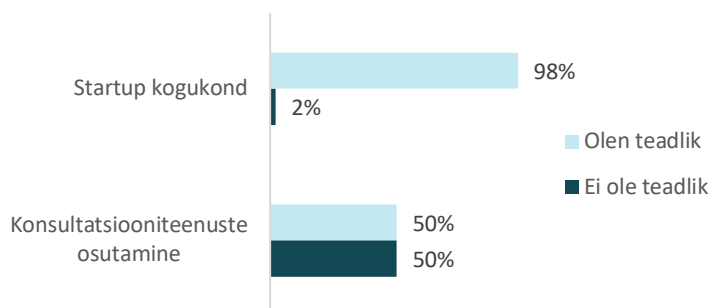
Startupide poolelt osalesid fookusgruppiintervjuus kahe startupti esindajad, kellest üks juhtis loomise faasis ja teine kasvufaasis iduettevõtet. Lisaks andsid välkintervjuude abil oma sisendi üheksa Techstars Startup Week Tallinna erinevatel üritustel osalenud startup-valdkonnaga seotud inimest, kellest kaks juhtisid oma idufirmat, ülejäänud kuus töötasid erinevatest iduettevõtetes.

3. UURINGU TULEMUSED

3.1. ÖKOSÜSTEEMI LIIKMETE TEADLIKKUS STARTUP ESTONIAST

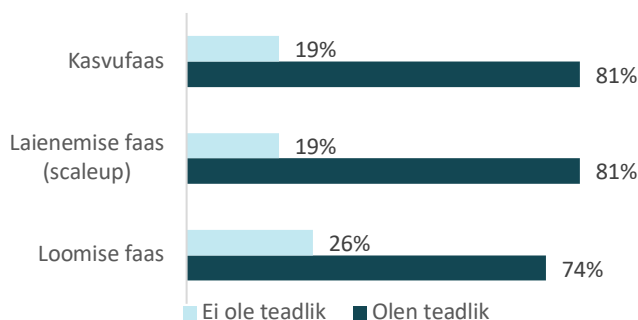
2016. aastal teostatud Eesti startupmaastiku ülevaatest selgus, et mitmed kogukonnaliikmed ei saa täpselt aru, milline on Startup Estonia funktsioon ja roll valdkonnas. Uuringu järgi jäi kogukonna liikmetele mulje, et Startup Estonia sees ei toimu koordineeritud tegevust ning sisulise panuse asemel läheb ebamõistlikult suur osa energiast organisatsiooni enda turustamise peale.

Käesoleva uuringu käigus läbiviidud veebiküsitluse tulemuste põhjal võib järeldada, et ökosüsteemi osalised on üldjuhul Startup Estoniast kui valdkonna katusorganisatsioonist teadlikud. Kuna Startup Estonia ülesandeks on laiemalt Eesti startup-valdkonna arengule kaasa aidata, tegutsetakse eelkõige läbi **tugiorganisatsioonide** toetamise, mistõttu on nende teadlikkus Startup Estoniast kui valdkonna katusorganisatsioonist kõrgem kui teistel ökosüsteemi osalistel. Kõrget teadlikkust näitavad ka veebiküsitluse tulemused, mille kohaselt oli 91% (51 vastajat) tugiorganisatsioonidest Startup Estoniast kui valdkonna katusorganisatsioonist teadlik. Vaadeldes tulemusi kahe peamise valdkonna lõikes selgus, et startup kogukonda kuuluvatest organisatsioonidest ei olnud Startup Estoniast teadlik vaid üks, samas kui konsultatsiooniteenuse osutajate seas jagunesid vastused pooleks - Startup Estonia tegevusest ei olnud teadlikud 50% (4 vastajat) konsultatsiooniteenuse pakkujatest. Nendeks neljaks organisatsiooniks osutusid maakondlikud arenduskeskused.

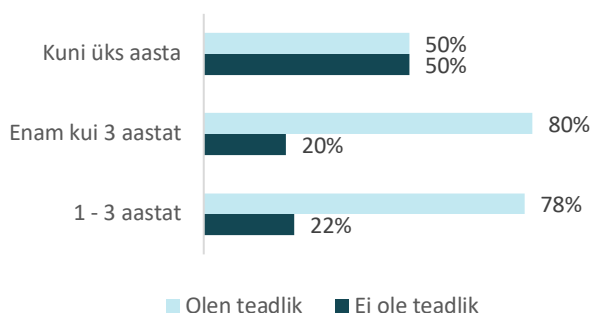
JOONIS 5. TUGIORGANISATSIOONIDE TEADLIKKUS STARTUP ESTONIAST KUI RIIKLIKUST KATUSORGANISATSIOONIST

Läbiviidud intervjuudel ilmnes, et **Startup Estoniat kui organisatsiooni teati, kuid tugiorganisatsioonide teadlikkus Startup Estonia rollist ja tegevustest startup maastikul erines piirkonniti**. Tallinnas ja Harjumaal tegutsevad tugiorganisatsioonid teadsid Startup Estonia rolli enamasti paremini kui mujal Eestis tegutsevad tugiorganisatsioonid. Väljaspool Harjumaad piirdus teadlikkus tihtipeale vaid erinevatel üritustel Startup Estonia logo teadvustamisega, kuid ainuüksi selle põhjal ei osatud selgitada Startup Estonia rolli ja ülesannet. Väljastpoolt Tallinnat vastanute seas jäi kõlama ka väide, justkui tegutseks Startup Estonia väga Tallinna-keskselt ning teistesse piirkondadesse jõutakse väga harva.

JOONIS 7. STARTUPIDE TEADLIKKUS STARTUP ESTONIAST KUI RIIKLIKUST KATUSORGANISATSIOONIST.

Startupide teadlikkus Startup Estoniast kui valdkonna katusorganisatsioonist on tugiorganisatsioonide teadlikkusest mõnevõrra väiksem – oma teadlikkust kinnitasid 79% vastanutest (91 vastajat). Arengufaaside lõikes vaadeldes on kasvufaasi ja laienemise faasi ettevõtete esindajatest Startup Estonia katusorganisatsiooni rollist teadlikud võrdselt 81% (vastavalt 54 ja 17 vastajat), samas kui loomise faasi ettevõtete seas on teadlikud 74% vastanutest (20 vastajat). Samas ei saa otsest seost ettevõtte kasvufaasi ja teadlikkuse vahel välja tuua. Kuigi loomise faasi ettevõtete puhul võib eeldada, et mõnevõrra väiksem teadlikkus tuleneb lühemast tegutsemisajast, on loomise faasi ettevõtete esindajatest vaid kaks tegutsenud valdkonnas alla ühe aasta ning 17 on tegevad olnud enam kui kolm aastat.

JOONIS 6. STARTUPIDE TEADLIKKUS STARTUP ESTONIAST KUI RIIKLIKUST KATUSORGANISATSIOONIST VALDKONDLIKU KOGEMUSE LÕIKES

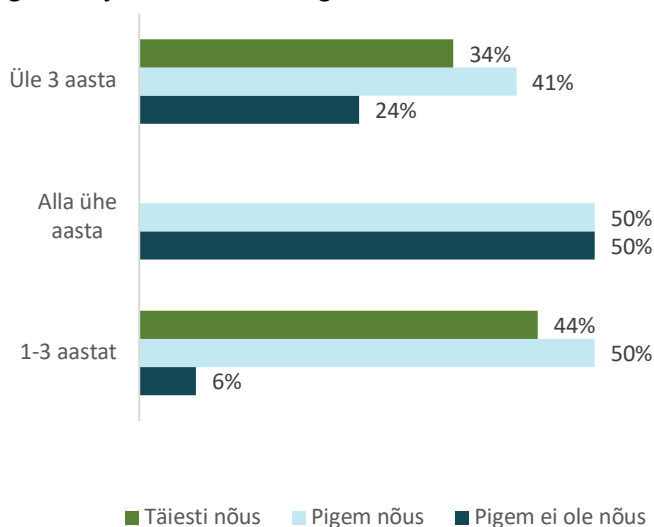
Pikima valdkondliku kogemusega vastanutest 20% ei ole Startup Estoniast kui katusorganisatsioonist teadlikud (kokku 18 vastajat). Kuni üheaastase valdkondliku kogemusega vastajate teadlikkuse kohta aga olulisi järeldusi teha ei saa, sest vastajaid oli vaid kaks (Joonis 6). Teadlikkus Startup Estoniast kui valdkondlikust katusorganisatsioonist oli mõnevõrra kõrgem suurematel ettevõtetel – suurema kui kümneliikmelise meeskonnaga ettevõtetest olid teadlikud 88% (23 vastajat), väiksema kui kümneliikmelise meeskonnaga ettevõtetest 76% (68 vastajat). Võrreldes ettevõtteid, mille kuukäive on suurem kui 20 000 eurot ettevõtetega, mille kuukäive on etteantud piirist väiksem, on teadlikkus sarnane. Mõlemal juhul olid Startup Estonia tegevusest teadlikud 79% vastajatest (vastavalt 27 ja 64 vastajat). Erinevate tegevusvaldkondade võrdluses oli väikseim teadlikkus tootmises tegutsevatel ettevõtetel (60% valdkonnas vastanud ettevõtetest, kokku vastas valdkonnas 15 ettevõtet). Suurima esindatusega valdkonnas (muu tarkvara arendus) oli Startup Estoniast teadlikud 82% vastanutest.

Startupide esindajatega tehtud intervjuude käigus selgus, et üldiselt Startup Estonia kui organisatsiooni olemasolu teatakse, kuigi organisatsiooni tegevuse täpsema kirjeldamisega jäid umbes pooled vastanutest hätta. Üsikusid ettevõtteid arvasid, et kuna Startup Estonia tegutseb peamiselt tugiorganisatsioonide tegevuse toetamisega ja taustatöoga, ei saagi iduettevõtetelt Startup Estonia kohta põhjalikke teadmisi eeldada, sest otseseid kokkupuutepunkte on liiga vähe. Samas aga toodi välja, et **oma katusorganisatsiooni rolli paremaks täitmiseks peaks Startup Estonia pingutama ka selle nimel,**

et startupide teadlikkus tõuseks ja ka iduettevõtted, kes nendega varem kokku puutunud ei ole, oskaksid õigel hetkel Startup Estonia poole pöörduda.

Startup Estoniat kui valdkondlikku katusorganisatsiooni üldjuhul teatakse, kuid teadlikkus pakutavates teenustest ning tegevustest on enamasti madal. Seejuures on teadlikkus väiksem väljaspool Harjumaad tegutsevate tugiorganisatsioonide hulgas. Samuti on startupid vähem teadlikud kui tugiorganisatsioonid.

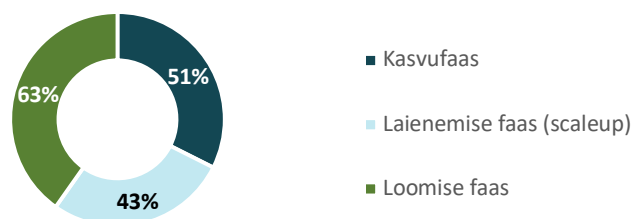
Uuringu käigus küsiti nii tugiorganisatsioonidelt kui ka startupidelt, **kas Startup Estonia kaasab valdkonna liikmeid piisavalt oma tegevustesse**. Konsultatsiooniettevõtetest arvasid kaks ning kogukonna organisatsioonidest seitse vastajat, et valdkonna liikmeid ei kaasata piisavalt. Tugiorganisatsioonide esindajad, kellel on enam kui kolme aastane valdkondlik kogemus arvasid enim, et Startup Estonia ei kaasa valdkonna liikmeid oma tegevustesse piisaval määral (alla üheaastase kogemusega vastajaid oli vaid kaks, mistõttu jäetakse see vastajate grupp hetkel võrdlusest välja). Samas 1-3 aastase kogemusega vastajatest 94% hinnangul kaasati valdkonna liikmeid piisavalt.

JOONIS 8. KAS STARTUP ESTONIA KAASAB VALDKONNA LIIKMEID OMA TEGEVUSTESSE PIISAVALT, TUGIORGANISATSIOONIDE ESINDAJATE VALDKONDLIKU KOGEMUSE LÕIKES

Startupidest 48% (55 vastanut) suuremal määral kaasamise järele vajadust ei näinud, samas kui 52% vastanutest (60 vastanut) soovis, et neid kaasataks senisest rohkem. Teistest enam soovisid kaasatud olla loomise faasis olevad ettevõtted, mis on oodatav tulemus, sest tegevust alustades vajatakse üldjuhul rohkem tuge ning abi. Kui ettevõtte meeskonna suuruse järgi eelistustes erinevusi ei olnud, siis suurema kuukäibega ettevõtted nägid vähem vajadust enamal määral kaasatud olla. Küsimustikule vastaja kogemuse järgi jaotades jagunesid kõigis kolmes grupis vastused ligikaudu pooleks ning olulisi erinevusi ei tekkinud. Teistest valdkondadest vähem soovisid kaasatud olla meelelahutuses tegutsevad ettevõtted (88%)⁶, enim aga hariduse ja tervishoiu valdkonna ettevõtted (vastavalt 67% ja 64%).

⁶ Meelelahutuse valdkonnas oli vastajaid vaid 8, mistõttu ei pruugi tulemuse ülekandmine üldkogumile olla õigustatud.

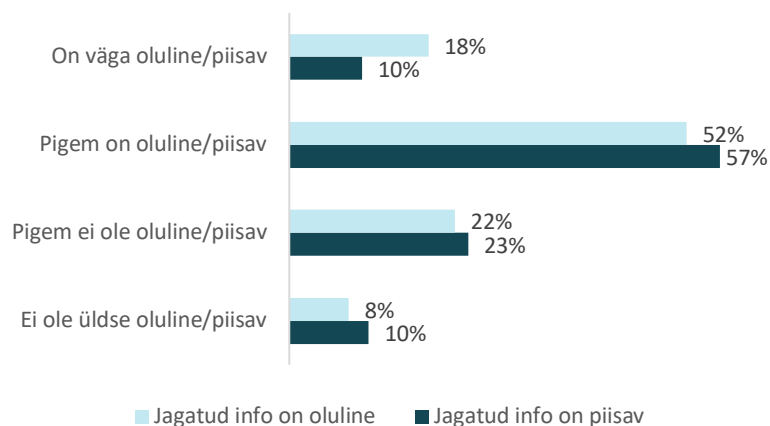

JOONIS 9. STARTUPIDE MÄÄR, KES SOOVIVAD OLLA ROHKEM KAASATUD

Suuremast kaasamisest huvitatud startupid töid peamise probleemkohana esile vähese info olemasolevatest võimalustest. Samuti sooviti rohkem osaleda koolitustel, seminaridel ja *networking* üritustel. Sooviti ka rohkem startup-valdkonna arengus kaasa rääkida, kusjuures kriitikanähtena toodi esile Startup Estonia keskendumine vaid suuremate ja ennast juba tõestanud startupide arvamusele. Lisaks tehti ettepanek, et startupide suuremal määral kaasamiseks võiks kaaluda ettevõtete esindajate kaasamist Startup Estonia juhtimisse (näiteks nõuandva kogu vms vormi kaudu), mis annab ettevõtetele võimaluse Startup Estonia tegevuste arendamises kaasa rääkida ning vajalikku sisendit jagada. Välja pakuti ka võimalus ise Startup Estonia kaudu teistele ettevõtetele valdkondlikku kogemust jagada.

Enamuse tugisorganisatsioonide esindajate hinnangul ollakse Startup Estonia tegevustesse piisavalt kaasatud. Enam kui pool vastanud startupidest aga sooviksid olla suuremal määral kaasatud ning valdkonna arengutes rohkem kaasa rääkida.

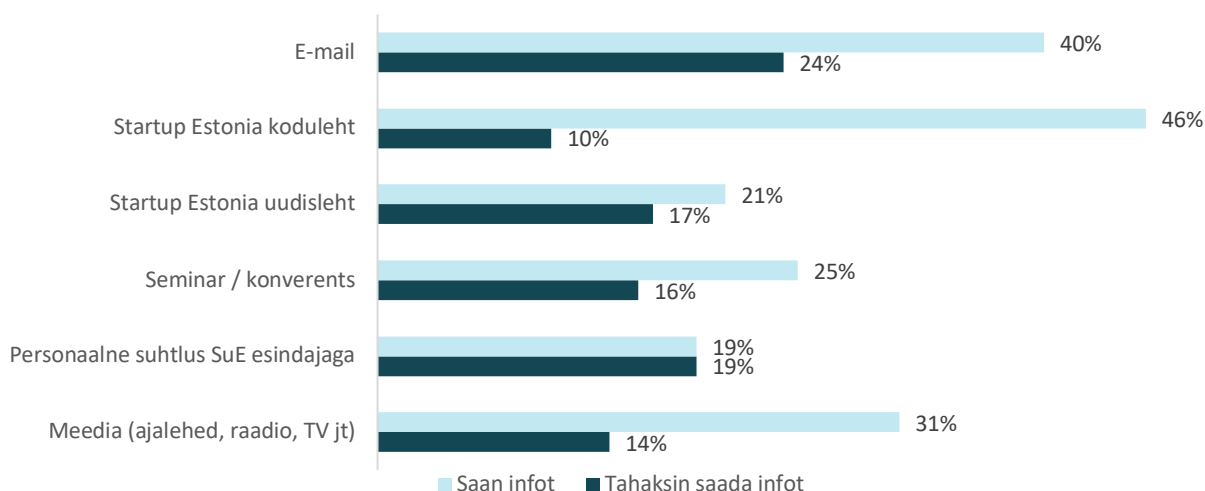
Küsimusele, **kas Startup Estonia startupidele jagatav info on oluline ja piisav**, vastanud startupidest 70% (81 vastanut) arvasid, et jagatud info on oluline ning 67% (76 vastanut) arvasid, et see on ka piisav. 8% vastanud startupest (9 vastajat) leidis, et info ei ole üldse oluline ning 10% (12 vastanut) leidis, et jagatav info ei ole üldse piisav.

JOONIS 10. STARTUP ESTONIA POOLT STARTUPIDELE JAGATUD INFO OLULISUS JA PIISAVUS.

Startupidelt küsiti ka, **millistest kanalitest hetkel infot saadakse ja millistest täiendavatest kanalitest soovitakse infot saada**. Levinuimateks infokanaliteks osutusid Startup Estonia koduleht ning e-mail, mille kaudu saavad infot vastavalt 46% (53 vastajat) ja 40% (46 vastajat) startupidest. Oluline infokanal on ka meedia, mille kaudu saavad Startup Estonia tegevuste kohta infot 31% (36 vastajat) startupidest.

Need, kes hetkel Startup Estonia tegevuste kohta infot ei saa, **soovivad** seda **saada** peamiselt **e-maili** teel – 24% vastanutest (28 vastajat). Samuti sooviks 19% startupidest (22 vastajat) kogeda rohkem personaalset suhtlust Startup Estonia liikmetega. Täiendava infokanalina, mille kaudu soovitakse infot saada, toodi välja ka **sotsiaalmeedia: Facebook, Twitter LinkedIn**. Kõige vähem eelistatakse täiendava kanalina Startup Estonia kodulehte, millelt sooviks rohkem infot saada kõigest 10% startupidest (12 vastajat). Startup Estonia kodulehe kohta tehti ettepanek seda edasi arendada ning muuta mitmekülgseks allikaks, mille kaudu saaksid vajalikku infot kõik ökosüsteemi osapooled, olenemata oma kasvufaasist või tegevusalast.

JONIS 11. INFOKANALID, MILLE KAUDU STARTUPID SAAVAD STARTUP ESTONIALT INFOT JA MILLE KAUDU NAD SOOVIKS SEDA SAADA.

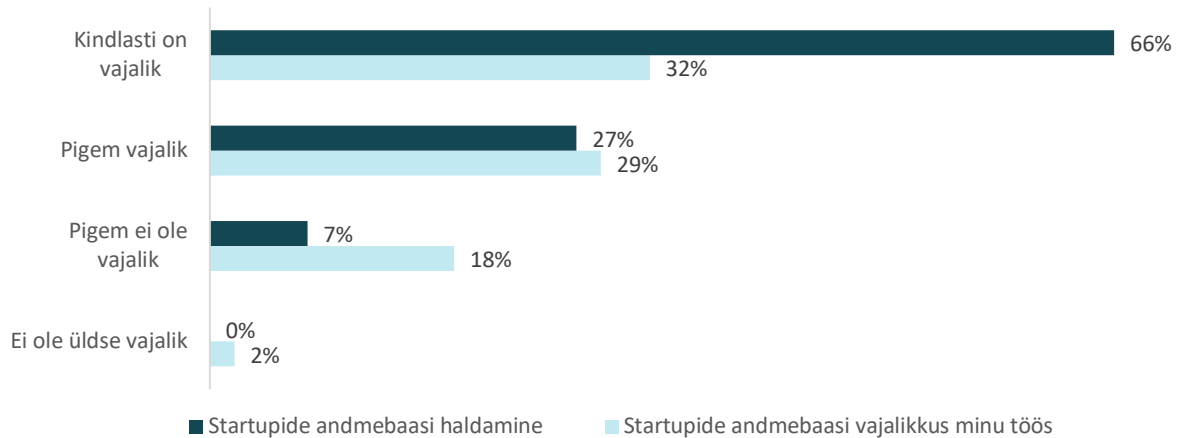
Vastajate hinnangul on Startup Estonialt saadav info oluline ja piisav. Mitmed vastajad aga ei teadnud, et Startup Estonia koostab näiteks uudislehte. Rohkem infot soovitakse saada e-maili ja personaalse suhtluse kaudu, aga ka sotsiaalmeediast.

3.2. KOGUKONNA TEADLIKKUS STARTUPIDE ANDMEBAASIST

Startup Estonia haldab startupide andmebaasi, mis koondab endas võimalikult palju Eestis tegutsevaid idufirmasid. Parema ülevaate saamiseks teeb Startup Estonia koostööd *Funderbeamiga*, kelle platvormil asuvasse andmebaasi on startupidel võimalus investorite kaasamiseks oma andmed lisada. *Funderbeam*is konto teinud startupide andmed kantakse perioodiliselt Startup Estonia startupide andmebaasi, luues sellega ühtse, pea tervet Eestit katva andmestiku. Startupide andmebaasi kaudu pakutakse teemast huvitatud inimestele ülevaadet Eestis tegutsevatest startupidest ning nende olulisematest kontaktidest, mis võimaldab vajaduse tekkides kiiremini partnereid või olulisi tutvusi leida. 2018. aasta suve seisuga on startupide nimekirjas kokku umbes 550 Eestiga seotud idufirmat.

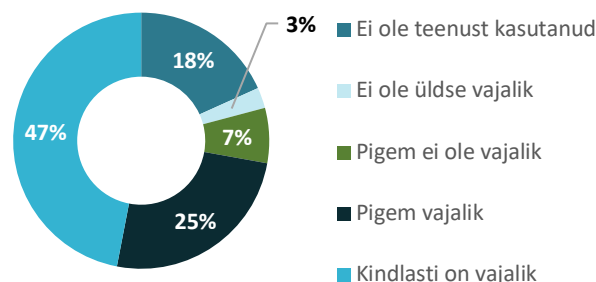
Küsitluse käigus paluti vastajatel hinnata, **kuivõrd vajalik on nende jaoks startupide andmebaas**. 93% tugiorganisatsioonide esindajate (52 vastajat) arvates on Startup Estonia startupide andmebaasi haldamine pigem vajalik või väga vajalik. Oma töös peavad startupide andmebaasi pigem vajalikuks või väga vajalikuks 61% vastajatest (34 vastajat).

Tugiorganisatsioonide valdkondade lõikes eristusid teistest hariduslikud programmid, mentorlus, kiirendiprogrammid ja maakondlikud arenduskeskused, kus üks esindaja hindas startupide andmebaasi pigem mitte vajalikuks. Teiste valdkondade esindajate hinnangul on andmebaas pigem vajalik või kindlasti vajalik. Alla üheaastase valdkondliku kogemusega vastajatest hindas üks ning enam kui kolmeaastase kogemusega vastajatest kolm andmebaasi pigem mitte vajalikuks.

JOONIS 13. TUGIORGANISATSIOONIDE HINNANG STARTUPIDE ANDMEBAASI VAJALIKKUSELE.

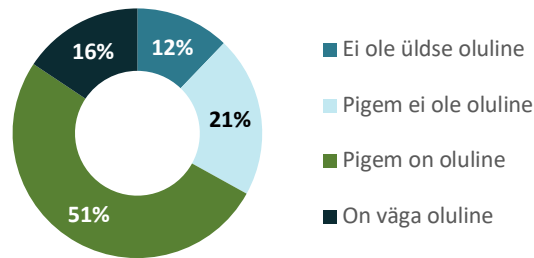
Peamisteks piiranguteks, miks andmebaasi täna sellises mahus, nagu tegelikult soovitakse, kasutada ei saa, **toodi andmebaasi usaldusväärsus ja vähene funktsionaalsus**. Startup Estonial soovitati tegeleda andmebaasi jätkuva arendamisega. Näiteks võiks ettevõtteid olla senisest paremini grupeeritud, et ka Eesti ettevõtetest huvitatud välisinvestor saaks soovi korral oma valdkonna startupidest hea ülevaate. Samuti töid mitmed tugiorganisatsioonide esindajad välja vajaduse andmebaasi pidevalt uuendada, et seal oleks täpne ja ajakohane info. Hetkel leidub andmebaasis ettevõtteid, kes on asutatud mitmeid aastaid tagasi ja kes võivad oma arengus olla jõudnud startupist järgmisele tasemele. Ka intervjuude käigus ilmnis, et **startupide andmebaas oleks oluline eelkõige Eesti startupide kohta info jagamiseks ning ka välisinvestoritele kontaktide leidmiseks**. Samas toodi välja, et praegusel kujul andmebaas oma funktsiooni ei täida ning veebiküsitlusele vastanutele vastukaaluks töid intervjuueeritavad välja, et andmebaasi oma töös üldjuhul ei kasutata. Selleks, et andmebaas muutuks lisandväärtust andvaks, on oluline andmebaasi pidev uuendamine, mis tagab andmete usaldusvääruse. Lisaks toodi aruteludes välja andmebaasi kasutajasõbralikkuse ning funktsionaalsuse täiendamine. Praegu ei ole andmebaasis võimalik startupe näiteks valdkonniti sorteerida ning mugavalt piisavat infot saada. Startupide tutvustus on kodulehel pigem pinnapealne ning uuringus osalejate sõnul „reklaamtekst“, mis ei anna tegelikku ülevaadet startupi tegevustest. **Tugiorganisatsioonide hinnangul peaks andmebaas olema usaldusväärne tööriist, mille abil saaks andmeid, statistikat ja ülevaate Eesti startupidest, seda ka valdkonniti**. Konkreetsema statistika osas sooviti näha täpsemat infot startupide arvu, sealt töötavate inimeste hulga, palgakulu, käibe ja investeeringute kohta.

JOONIS 12. STARTUPIDE HINNANG STARTUPIDE ANDMEBAASI VAJALIKKUSELE.

Startupidest peab startup andmebaasi pigem vajalikuks või kindlasti vajalikuks 72% vastanutest (83 vastajat). Vaid 10% vastanutest (12 vastajat) ei pidanud andmebaasi vajalikuks ning 18% (21 vastajat) tões, et nad pole seda kunagi kasutanud. 51% vastanud startupidest (59 vastajat) hindavad startupide andmebaasis nähtav olemist pigem oluliseks ning 16% (18 vastajat) arvavad, et see on väga oluline (Joonis 14). Ligikaudu kolmandikule vastanutest ei ole startupide andmebaasis nähtav olemine oluline. **Intervjuude käigus oldi aga oluliselt kriitilisemad ega nähtud, et startupide andmebaas praegusel**

kujul startupidele lisandväärtust pakuks. Täiendava küsimusena toodi välja, kuidas eristub Startup Estonia andmebaas *Crunchbase*'ist ja *Pitchbook*ist.

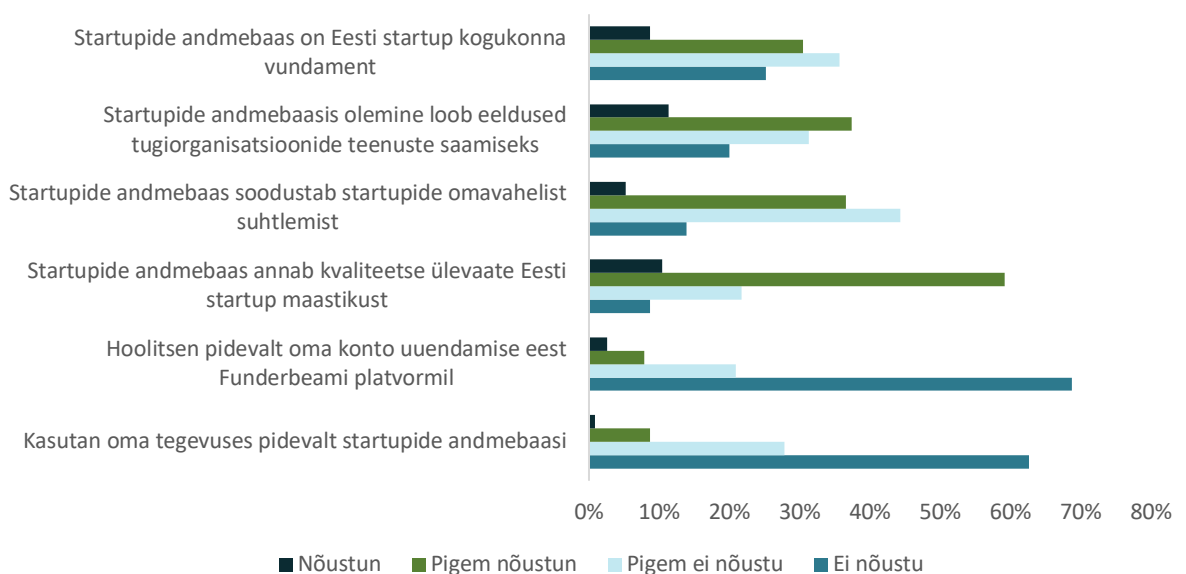

JOONIS 14. STARTUPIDE HINNANG STARTUPIDE ANDMEBAASIS OLEMISE OLULISUSELE.

Kuigi Joonis 19. on näha, et 65% vastanud startupidest (75 vastajat) teab, et Startup Estonia tegeleb startupide andmebaasi haldamisega, siis selle seotusest *Funderbeam*i platvormiga teadis vaid 22% vastajatest (25 vastajat).

Startupidel paluti anda hinnang ka erinevate startupide andmebaasi kohta käivatele väidetele (Joonis 15). 39% vastajatest (45 vastajat) pidas startupide andmebaasi Eesti startup kogukonna vundamendiks, samas kui 61% vastajatest (70 vastajat) sellele nii suurt tähtsust ei omandanud. 48% vastajatest (55 vastajat) arvas, et andmebaasis olemine loob eeldused ligipääsuks tugiorganisatsioonide pakutavatele teenustele. 42% vastajate (48 vastajat) arvates soodustab startupide andmebaas idufirmade omavahelist suhtlemist, samas kui 44% vastajatest (51 vastajat) sellega pigem ei nõustunud. Küll nõustusid ja pigem nõustusid kokku 69% vastajatest (79 vastajat), et startupide andmebaas annab kvaliteetse ülevaate Eesti startup maastikust, mis on tugiorganisatsioonide hinnangust oluliselt erinev arvamus.

Väga suurt aktiivsust oma andmete uuendamise osas startupid üles ei näidanud – vaid 11% (13 vastajat) nõustus väitega, et nad hoolitsevad pidevalt oma ettevõtte konto uuendamise eest *Funderbeam*i platvormil. Oma igapäevases tegevuses kasutab startupide andmebaasi vaid 10% vastajatest (11 vastajat), mida on tugiorganisatsioonidest tunduvalt vähem.

JOONIS 15. STARTUPIDE NÕUSOLEK STARTUPIDE ANDMEBAASIGA SEOTUD VÄIDETEGA.

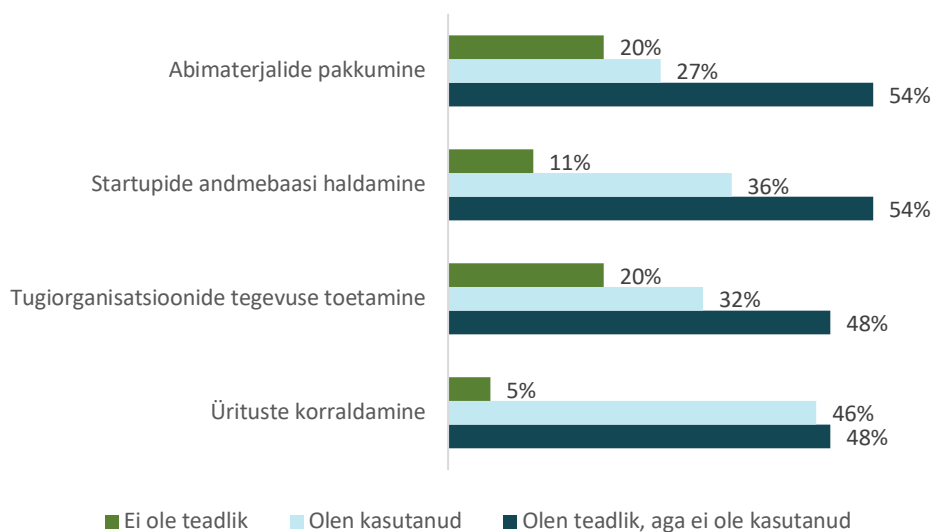
Startup Estonia kodulehel olevat startupide andmebaasi peavad nii tugiorganisatsioonid kui ka startupid üldjuhul oluliseks. Samas tuuakse välja, et täna andmebaasi sellises mahus, nagu tegelikult vajadus oleks, oma igapäevatoos kasutada ei ole võimalik, sest andmebaasis olev info ei ole usaldusväärne. Samuti ei ole startupid aktiivsed oma info uuendajad, mistõttu pole andmed ajakohased ning ei peegelda tegelikku olukorda.

3.3. KOGUKONNA TEADLIKKUS JA RAHULOLU STARTUP ESTONIA TEENUSTEGA

Peamiselt pakub Startup Estonia oma teenuseid startup kogukonnale ehk startupide arengut toetavatele organisatsioonidele, kuid siiski on olemas ka idufirmadele suunatud tegevusi ja teenuseid. Laiema levikuga tegevuste hulka kuulub igakuise uudiskirja koostamine. Täiendavalt on olemas ka Fleepil põhinev vestluskanal, mis 2016. aastal teostatud startupmaastiku ülevaate kohaselt ei olnud väga laialt kasutuses. Oma kodulehel haldab Startup Estonia ka juba eelmises peatükis käsitletud startupide andmebaasi ning startup sündmuste kalendrit. Kodulehelt on leitavad ka abimaterjalid, muuhulgas näiteks erinevad dokumendiblanketid, sh lepingute näidised.

Startup Estonia toetab ka tugiorganisatsioonide tegevust (sh rahaliselt) ning erinevate startup-valdkonnale suunatud ürituste korraldamist. Startup Estonia eesmärk on koos tugevate tugiorganisatsioonidega startup-valdkonda arendada nii, et keskpikas perspektiivis pole tänasel kujul Startup Estoniat enam vaja.

Veebiküsitluse käigus paluti **tugiorganisatsioonidel hinnata oma teadlikkust erinevatest Startup Estonia pakutavatest teenustest.**

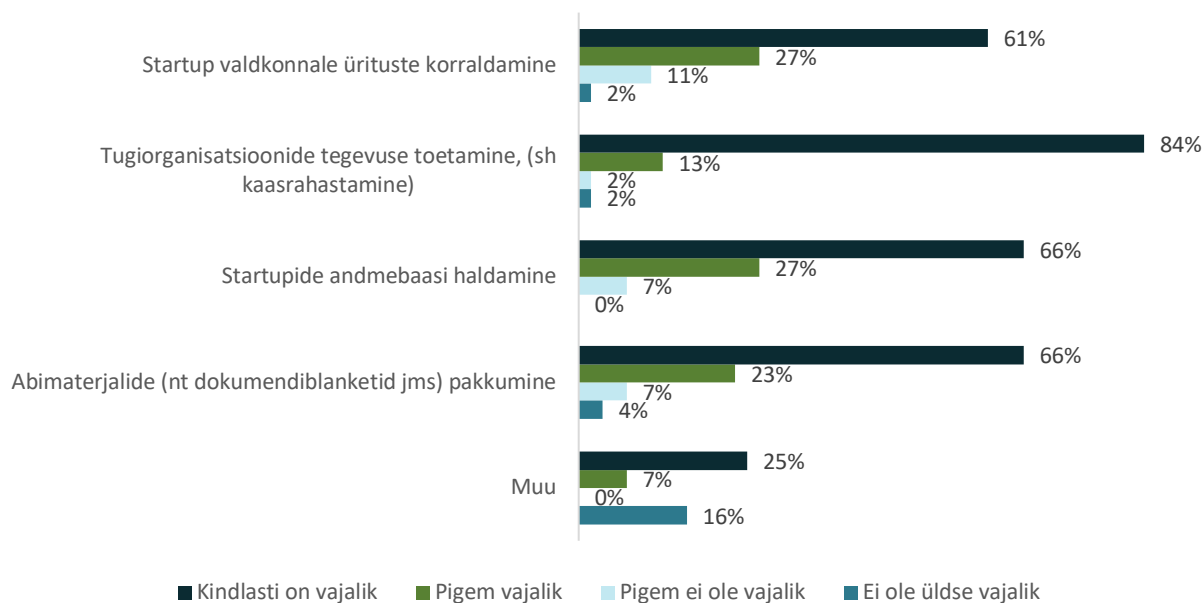
JOONIS 16. TUGIORGANISATSIOONIDE TEADLIKKUS ERINEVATE TEENUSTE PAKKUMISEST

Ligikaudu 90% kõigist vastajatest (50 vastajat) teadis vähemalt ühte pakutavat teenust. Kõige enam teatakse Startup Estonia korraldatavaid üritusi (53 vastajat) ja startupide andmebaasi haldamist (50 vastajat). Vaadeldes tugiorganisatsioonide seas kogukonnaorganisatsioone ja konsultatsiooniga tegelevaid firmasid eraldi, on näha, et mõlema grupi teadlikkus Startup Estonia teenustest on sarnane – mõlema vastajate grupi hulgas oli enam kui 80% neid, kes teadsid vähemalt ühte pakutavat teenust (vastavalt 15% ja 13%).

Küsitluse käigus paluti vastajatel välja tuua ka teisi teenuseid, mis etteantud loetelus puudusid. Täiendavate teenustena toodi välja näiteks startup ürituste kalendri haldamine, startup viiside

refereerimine, turunduse ja kommunikatsiooni toetamine, uute algatuste valideerimine, kogukonna koostöö korraldamine, uute organisatsioonide kogukonda integreerimine ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumile sisendinfo edastamine.

Joonis 17. toob välja tugiorganisatsioonide esindajate hinnangud erinevate Startup Estonia pakutavate teenuste vajalikkusele. Ligikaudu 90% kõikidest vastajatest peab täna pakutavaid teenuseid väga vajalikuks või pigem vajalikuks, samas kui ebavajalikuks on teenuseid hinnanud kõigest 10% vastajatest. Väga vajalikuks Startup Estonia pakutavaks teenuseks peetakse tugiorganisatsioonide tegevuse toetamist, sh kaasrahastamist (84% vastajatest). Pigem vajalikuks peab tegevuse toetamist veel täiendavad 13% vastajatest. Ülejäänud teenuseid – ürituste korraldamist, startupide andmebaasi haldamist ja abimaterjalide pakkumist – peavad pigem vajalikuks või väga vajalikuks 85-90% vastajatest.

JOONIS 17. STARTUP ESTONIA PAKUTAVATE TEENUSTE VAJALIKKUS TUGIORGANISATSIOONIDELE.

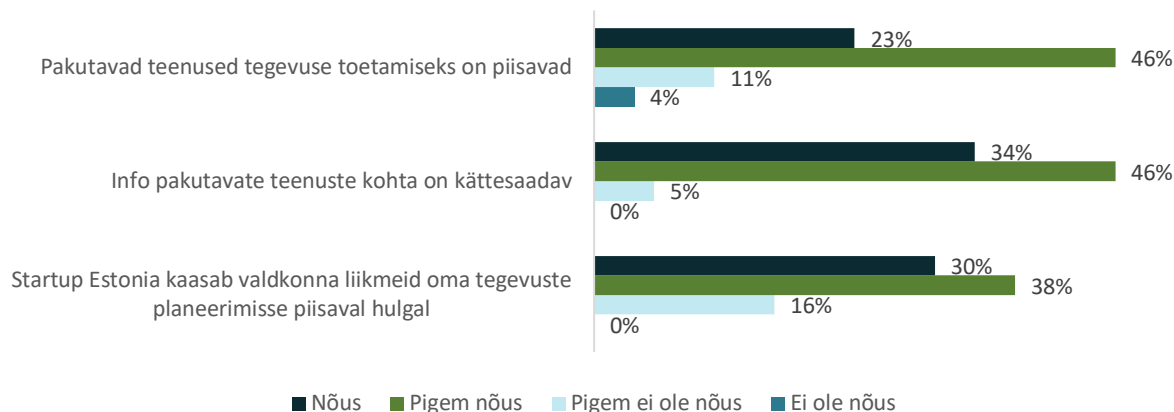
Täiendavate kommentaaridena toodi välja, et lisaks peaks mõtlema teenuste funktsionaalsusele ning Startup Estonia enda võimekusele. Näiteks ürituste korraldamine võiks ja peaks jääma pigem tugiorganisatsioonide ülesandeks ning Startup Estonia roll võiks olla eelkõige osapoolte kokku viimine, seda mitte ainult tugiorganisatsioonide, vaid ka startupide ja tugiorganisatsioonide vahel. Kogukonnale suunatud ürituste puhul toodi välja, et need võiksid vähemalt osaliselt olla kitsama fookusega ning suunatud konkreetse valdkonna/tegevuse arendamisele. Kitsama fookusega üritused motiveerivad ka kaugemal asuvaid kogukonna liikmeid üritustel korduvalt osalema, sest tänane üks olulisemaid motivaatoreid on kontaktide saamine, mis Eesti väiksuse tõttu ei tekita vajadust väga sageli üritustel kohal käia.

Suuremat vajadust nähakse rahvusvahelise abi saamisel, seda näiteks muuhulgas ka Eesti startupide ja suurettevõtete kokkuviiamise teel. Ürituste kalendri haldamist hinnati küll väga vajalikuks, kuid seejuures toodi välja, et see ei ole jätkuvalt parandanud olukorda, kus paljud üritused toimuvad samal ajal. Eesti ökosüsteemi väiksusest tulenevalt tekitab see olukorra, kus kõigile üritustele osalejaid ei jagu ning see omakorda raskendab näiteks välismentorite Eestisse toomist.

Välja pakuti, et kogu ettevõtlusega alustamisega seotud info võiks olla koondatud ühte kohta, samas kui hetkel on osa sellest Startup Estonia kodulehel ja osa näiteks EASi kodulehel. Startup Estonia kanda võiks jääda ka välismaine reklaam ja külaliste ning investorite Eestisse toomine.

Küsitluse käigus paluti tugiorganisatsioonidel hinnata Startup Estonia teenuste osutamist kirjeldavaid väiteid. Enamus vastajatest nõustuvad või pigem nõustuvad, et Startup Estonia poolt pakutavad

teenused tugioorganisatsioonide tegevuse toetamiseks on piisavad, info teenuste kohta on kättesaadav ning Startup Estonia kaasab valdkonna liikmeid oma tegevuste planeerimisse piisaval hulgal. **Positiivsete näidetena toodi välja kogukonda kaasavate väljasõitude tegemine**, mille kaudu on tugioorganisatsioonid kasulikke kontakte leidnud.

JONIS 18. TUGIORGANISATSIOONIDE HINNANG STARTUP ESTONIA PAKUTAVATELE TEENUSTELE

Ühe **olulisima teenusena toodi välja Startup viisa programm** ning valdkonna esindamine riigiga suhtlemises. Seejuures peeti oluliseks Startup Estonia tegevust seadusandluse muudatuste algatamisel ja läbirääkimistel. Samas joonistusid intervjuude käigus välja aga olulised erinevused Tallinnas tegutsevate tugioorganisatsioonide ja mujal Eestis tegutsevate tugioorganisatsioonide vahel. Kui Tallinnas asuvad organisatsioonid teadsid üldjuhul hästi, mis teenused Startup Estonia pakub, siis mujal Eestis tegutsevad tugioorganisatsioonid tunnistasid, et tegelikult Startup Estonia tegevusi eriti ei teata ning tuge või abi ei tunnetata.

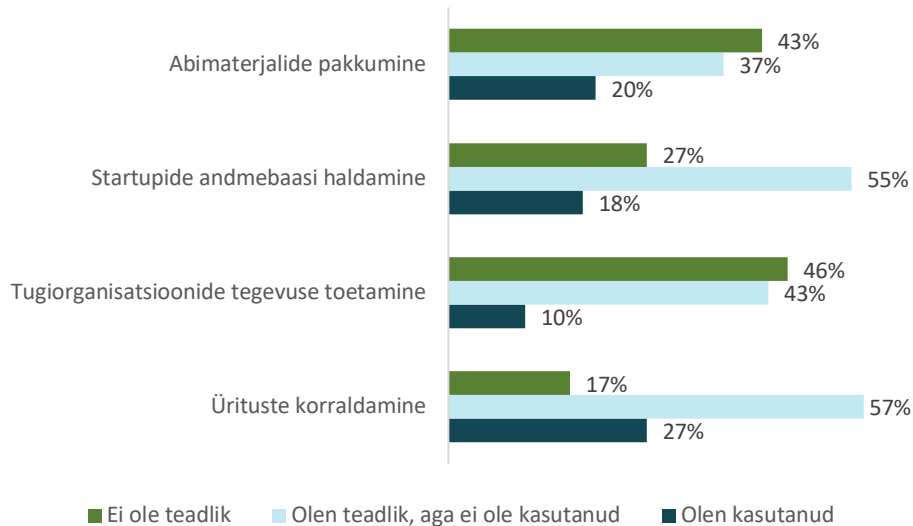
Tugioorganisatsioonid pidasid Startup Estonia poolt pakutavaid teenuseid üldiselt oluliseks ja vajalikuks. Oluline erinevus tekkis Tallinnas/Harjumaal ning mujal Eestis tegutsevate tugioorganisatsioonide vahel, kus väljaspool Harjumaad Startup Estonia teenuseid niivõrd ei teatud ning pakutavat tuge ei tunnetatud. Täiendavate teenustena soovitakse näha rahvusvahelist abi ning kogukonna suuremal määral kokku viimist.

Sarnaselt tugioorganisatsioonidele paluti Startup Estonia pakutavaid teenuseid hinnata ka startupidel. Vähemalt ühte Startup Estonia poolt pakutavat teenust teadsid 85% vastanud startupidest (98 vastajat) (Joonis 19.), kuigi võrreldes erinevaid teenuseid, teadlikkus neist varieerus. Kõige rohkem teati, et Startup Estonia korraldab üritusi ning haldab startupide andmebaasi (vastavalt 83% (96 vastajat) ja 73% (84 vastajat)), samas kui vaid veidi enam kui pooled vastajad (57%) teadsid, et Startup Estonia pakub oma kodulehel startupidele erinevaid abimaterjale ja dokumendiblankette. 53% vastajatest (62 vastajat) teadsid ka, et Startup Estonia toetab tugioorganisatsioonide tegevust, kuigi see teenus otseselt idufirmadele suunatud ei ole.⁷

Võrreldes tugioorganisatsioonidega on startupid viimase aasta jooksul tunduvalt vähem Startup Estonia teenuseid kasutanud. Näiteks startupide andmebaasi on viimase aasta jooksul kasutanud vaid 18% vastajatest (21 vastajat) ning korraldatud üritustel on käinud 27% vastajatest (31 vastajat). Kusjuures tugioorganisatsioonid tõid intervjuude käigus välja, et erinevate seminaride ja koolituste info väga hästi startupideni ei jõua ning neid teavad ainult need ettevõtted, mille meeskond juba mõnel koolitusel osalenud on. Startup Estonia kodulehel pakutavaid abimaterjale on kasutanud vaid ligikaudu 20%

⁷ 12 startupi märkisid tugioorganisatsioonide tegevuse toetamise juures, et seda ollakse ka viimase aasta jooksul kasutanud. Kuna tegemist on otseselt tugioorganisatsioonidele suunatud teenusega, siis võib eeldada, et vastajad on ehk viimase aasta jooksul kasutanud mõne tugioorganisatsiooni teenust, mille seost Startup Estoniaga teatakse.

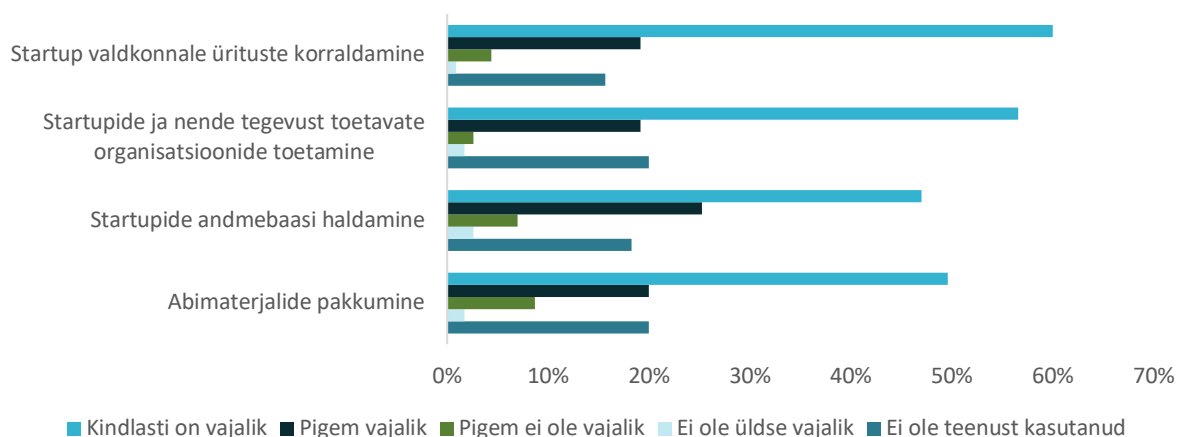
vastanutest. Seejuures ilmnes mõne startupiga tehtud vestluse käigus, et mudeldokumentide olemasolust saadi teada alles uuringusse kutse saamisel Startup Estonia kodulehega tutvudes. Mudellepingute osas töid intervjuude käigus tugiorganisatsioonid välja, et nende kasutamisel on esinenud olukordi, kus advokaadibürood, kes ei ole nende väljatöötamisel osalenud, soovivad lepinguid oma töö käigus suurel määral muuta, kuigi see tegelikult ei ole vajalik.

JOONIS 19. STARTUPIDE TEADLIKKUS ERINEVATE TEENUSTE PAKKUMISEST

18 startupide esindajat mainisid küsitlusele vastates ka selliseid teenuseid, mida küsitluses otseselt välja ei olnud toodud. Näiteks on startupid otse Startup Estonia käest nõu küsinud ja saanud, saanud abi startup viisa programmis osalemisel, osalenud *networking* kohtumistel ja läbi Startup Estonia kohtunud välisdelegatsioonidega. Teadlikud ollakse veel valdkondliku statistika kogumisest, valdkonna arengustrateegia loomisest, riiklikust lobitööst ja laiema ökosüsteemi arendamisest.

Sarnaselt tugiorganisatsioonidele peavad ka 70-80% startupidest kõiki praegu pakutavaid teenuseid pigem vajalikuks või väga vajalikuks. Startup Estonia poolt pakutavate teenuste olulisus startupidele tuli välja ka üldisemast hinnangust Startup Estonia tegevustele ja nende poolt pakutavatele teenustele, kus neid hindasid oluliseks või pigem oluliseks 89% vastajatest (112 vastajat).

JOONIS 20. STARTUP ESTONIA PAKUTAVATE TEENUSTE VAJALIKKUS STARTUPIDELE.

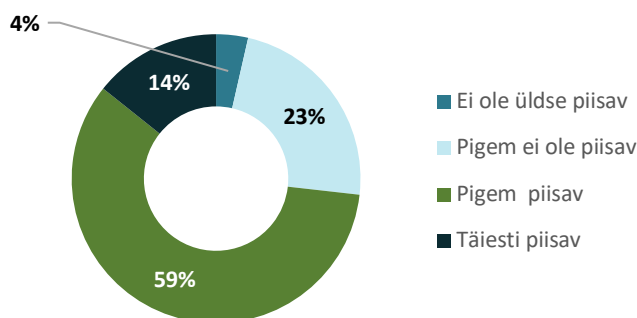
Ka fookusgruppides toodi peamiselt välja ürituste korraldamist, samas tõdeti, et oluline on ürituse kvaliteet ning startupi enda jaoks pole kuigi tähtis see, kes ürituse korraldaja on. Sarnaselt tugiorganisatsioonidega pidasid ka startupid oluliseks täiendavat abi just rahvusvahelistele turgudele

sisenemisel või rahvusvahelise kompetentsi kaasamisel. Seejuures nähti Startup Estonia rolli eelkõige näiteks rahvusvaheliste mentorite Eestisse toomisel.

Ka startupid teadsid, et Startup Estonia korraldab valdkonnas erinevaid üritusi, kuigi oli ka neid uuringus osalejaid, kes ei seostanud korraldatud üritust Startup Estoniaga. Olulisteks teenusteks peeti ka abimaterjalide pakkumist. Täiendavate teenustena sooviti abi rahvusvahelistele turgudele sisenemisel või rahvusvaheliste mentorite kaasamisel.

3.4. HINNANG TUGIORGANISATSIOONIDE TEGEVUSELE

Eestis tegutsevate startupide tegevuse toetamiseks on loodud rohkelt tugiorganisatsioone, mis jaotatakse tegevusala järgi kahte suuremasse gruppi. Ligikaudu 80 organisatsiooni moodustavad startup kogukonna, pakkudes idufirmadele kõikvõimalikke toetavaid teenuseid. Kogukonna alla kuuluvad eelinkubaatorid ja inkubaatorid, kiirendiprogrammid, HUB-id (koostöötamiskeskused), konkursside ja ürituste korraldajad, hariduslike programmide pakkujad ja mentorid ning investorid ja investeringuid vahendavad organisatsioonid. Kogukonna organisatsioonidele lisandub umbes 30 startupidele keskendunud nõustamisteenuseid pakkuvad ettevõtet, näiteks koolitusfirmad, õigus- ja turundusalaseid konsultatsioone pakkuvad ettevõtted ning maakondlikud arenduskeskused.

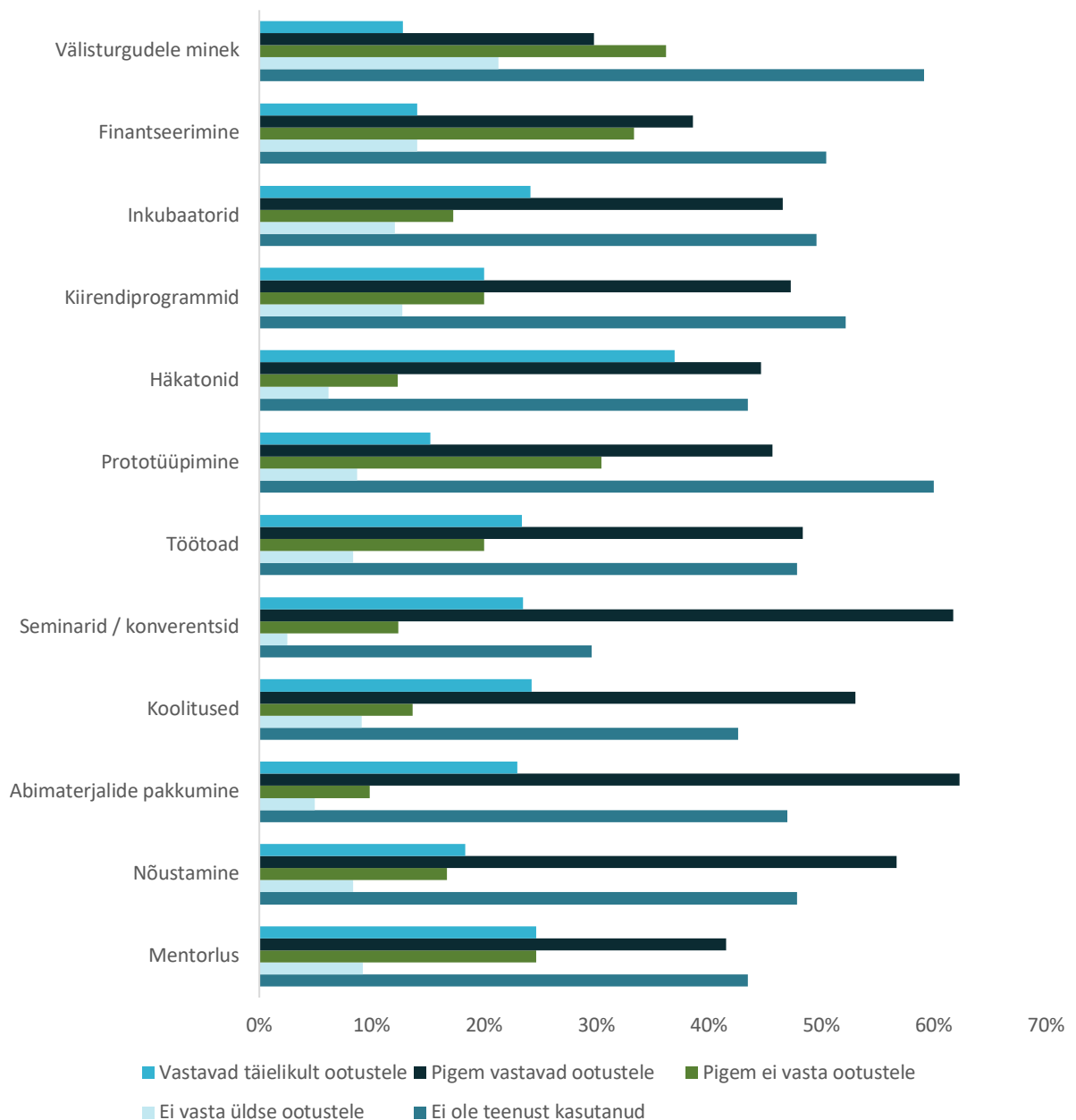

JOONIS 21. TUGIORGANISATSIOONIDE HINNANG OMA ORGANISATSIOONI ALGATUSTE JA TEGEVUSTE PIISAVUSELE

Veebiküsitluse käigus **paluti tugiorganisatsioonidel anda muuhulgas hinnang ka oma tegevusele**. Üle poole tugiorganisatsioonidest (59%, 33 vastajat), hindavad oma tegevuse pigem piisavaks. 14% vastanutest (8 vastajat) arvavad, et nende tegevus on täiesti piisav Eesti startupide arendamiseks. Oma tegevusega rahulolematud on 27% vastajatest (15 vastajat). Probleemsete valdkondadena tuuakse esile startupidele (jätku)investeeringute kaasamine, eelkõige välisurgudele sisenemiseks ärimudeli loomine, teadlaste ja üldse teadusmahuka tootmise arendamine ning maapiirkondade puudulik võimekus startupe piisavalt toetada. Olulise murekohana toodi välja ka kiirendite puudumine ning mitmete organisatsioonide tegutsemist hetkel õhinapõhiselt, mis ei ole pikemas perspektiivis jätkusuutlik. Probleem on ka rahastuse jätkusuutlikkusega, kus näiteks eelinkubaatorid kasutavad hetkel Euroopa Liidu rahastust, kuid selle lõppedes puudub arusaam, kas ja millisel viisil jätkatakse. Väljastpoolt Tallinnat ei tea tugiorganisatsioonid aga, kuidas ja mis kujul näeb nende tulevikku ette riik ning just siin oodatakse Startup Estonialt kogukonna esindusrolli võtmist. Maakondlikud tugiorganisatsioonid tõid välja ka selle, et täna puudub osades maakondades ka piisav kompetents startupide nõustamiseks.

Kuigi tugiorganisatsioonid on üldjuhul oma tegevusega rahul ning on ka startupidelt positiivset tagasisidet saanud, nähakse kõige suurema murekohana tänase rahastuse lühiajalisust ning seetõttu vähest jätkusuutlikkust. Välja toodi ka see, et tugiorganisatsioonidel puuduvad ressursid piisaval hulgal teenuse pakkumiseks.

Kogukonnaliikmete vahelist koostööd pidas pigem toimivaks või väga hästi toimivaks koguni 93% vastajatest (52 vastajat). 7% vastajatest (4 vastajat), kes pole startup kogukonnaliikmete vahelise koostöö toimimisega rahul, toovad välja vähese suhtlemise Startup Estoniaga ning mõne valdkonna vähese esindatuse startupide andmebaasis. **Kogukonnaliikmete koostöö toetamiseks toodi välja erinevate kogukonnale suunatud ürituste olulisus**, mille käigus on kogukonna liikmetel võimalik üksteise tegevusega tutvuda ning uusi kontakte luua. Samas on oluline üritustele leida oma fookus ning uudsus, mis motiveeriks kogukonna liikmeid enamal määral osalema. Eesti väiksusest tulenevalt on ka siinne kogukond piisavalt väike, et lisaks uute kontaktide loomise võimalusele peaks üritustel olema ka täiendav lisandväärtus. Üldise startup-keskkonna arendamiseks soovitakse eelkõige näha tugiorganisatsioonides töötavatele inimestele (suuremahuliste) koolituste korraldamist, kusjuures probleemsete valdkondadena on esile toodud näiteks turundus ja rahvusvaheline laienemine.

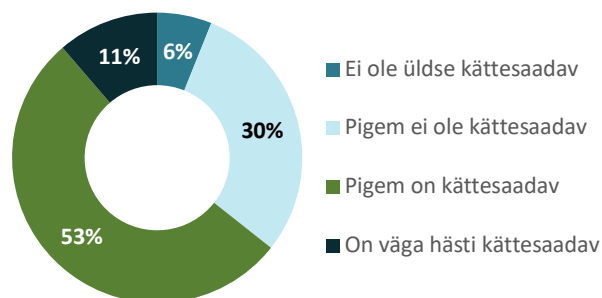
JOONIS 22. TUGIORGANISATSIOONIDE POOLT PAKUTAVATE TEENUSTE VASTAVUS STARTUPIDE OOTUSTELE.

Tugiorganisatsioonide tegevust paluti hinnata ka **startupidel**. 74% küsitlusele vastanud startupidest (84 vastajat) on tugiorganisatsioonide tegevusega pigem rahul või väga rahul. Keskmiselt on vähemalt ühte tugiorganisatsioonide pakutavatest teenustest kasutanud veidi alla poole vastajatest. Kõige rohkem, ehk 70% küsitluses osalenud startupidest (81 vastajat), on osalenud seminaridel ja konverentsidel. Keskmisest suurema osalusega paistavad silma ka koolitused ja häkatonid, kus on osalenud 57% vastanud startupidest (66 vastajat). Kõige vähemate startupideni on jõudnud prototüüpimise ning välisurgudele mineku teenused, mida on kasutanud vaid 40% startupidest (46 vastajat).

Startupid, kes on tugiorganisatsioonide poolt pakutud teenuseid kasutanud, on nendega üldjuhul pigem rahul. Keskmiselt 70% vastajatest (42 vastajat) leidis, et nende pakutavad teenused pigem vastavad või vastavad täielikult nende ootustele. Kõige paremad kogemused on startupidel seminaride ja konverentsidega (69 vastajat), erinevate abimaterjalide kasutamisega (52 vastajat), nõustamisega (45 vastajat) ning koolitustega (51 vastajat). Enam kui 75% nende teenuste tarbijatest tõdesid, et osutatud teenused vastasid täielikult või pigem vastasid nende ootustele.

Problemaatilisematest teenustest saab esile tuua näiteks välisurgudele mineku, kus 72% teenuse kasutajat (34 vastajat) hinnangul ei vastanud osutatud abi ootustele. Ka finantseeringu otsijate ja prototüüpimise kasutajate seas on keskmisest enam rahuolematuid, kuna seal tõdesid umbes 50% teenuse kasutajatest (33 vastajat), et pakutud teenused ei vastanud üldse või pigem ei vastanud nende ootustele.

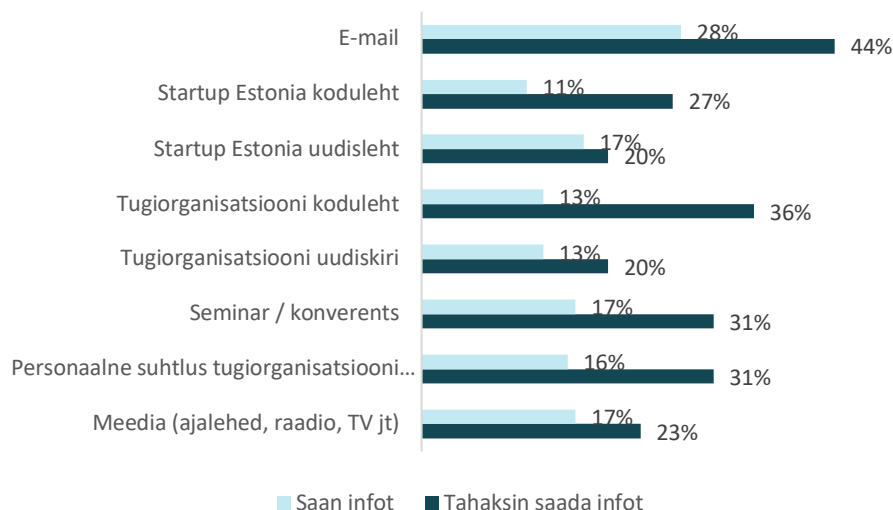
Teenustega rahuolematud vastajad tõid probleemkohtadena välja kontakteerumise, ehk on startupe, mis pole suutnud tugiorganisatsioonidega kontakti leida. Lisaks ei pruugita teada, et vajalikke teenuseid pakutakse. Näiteks välisriikidesse laienemisel ei osata abi saamiseks kellegi poole pöörduda. Lisaks toodi mõnede valdkondade puhul välja teenuste piiratud hulk. Näiteks on väga vähe tervishoiuvaldkonnale suunatud teenuseid ning kogu valdkonna arengut pärsib kogunud mentorite ja eeskujude puudus. Probleeme on olnud ka finantseerimisega, kus samuti toodi välja liigne keskendumine vähestele valdkondadele (enamus rahastuse pakkujaid tegelevad vaid IT-valdkonnaga) ning välisinvestorite liiga vähene kaasamine, mis teeb Eestis tegutsemise lõppkokkuvõttes keeruliseks ja kalliks.

JOONIS 23. TUGIORGANISATSIOONIDE POOLT STARTUPIDELE JAGATUD INFO KÄTTESAADAVUS.

64% küsitlusele vastanud startupidest (74 vastajat) leidsid, et info tugiorganisatsioonide tegevuse kohta on pigem hästi või väga hästi kättesaadav (Joonis 23). Samal ajal ülejäänud 36% (41 vastajat) tõdesid, et info hetkel pigem ei ole või ei ole üldse kättesaadav.

Joonis 24. on esitatud infokanalid, mille kaudu startupid täna saavad infot tugiorganisatsioonidelt ja mille kaudu nad sooviksid seda saada. Nagu näha, on kõige toimivamaks infokanaliks e-mail, mille kaudu saavad tugiorganisatsioonide tegevuse kohta infot 28% startupidest (32 vastajat). Ülejäänud infokanalid on suhteliselt võrdse populaarsusega, nende kaudu jõuab info 13%-17% startupideni. Tugiorganisatsioonide kohta saadakse hetkel kõige vähem infot Startup Estonia kodulehelt.

JOONIS 24. INFOKANALID, MILLE KAUDU STARTUPID SAAVAD TUGIORGANISATSIOONIDELT INFOT JA MILLE KAUDU NAD SOOVIKS SEDA SAADA.

Kõige enam soovivad startupid tugiorganisatsioonide tegevuse kohta infot saada e-maili teel (44%, 51 vastajat). Järgmiseks infokanaliks on koduleht, mida sooviks kasutada 36% startupidest (41 vastajat). Populaarsemate soovitud infokanalite seas on ka seminarid, konverentsid ja personaalne suhtlus tugiorganisatsioonide esindajatega. Neid infokanaleid sooviks senisest enam kasutada 31% vastajatest (36 vastajat).

Tugiorganisatsioonide teenustest olid startupid kõige rohkem rahul inkubaatorite, häkatonide, mentorluse ja koolitusega. Kõige vähem oldi rahul välisurgudele minekul abi saamisega, finantseerimisega ning prototüüpimisega.

4. ETTEPANEKUD STARTUP ESTONIA TEGEVUSTE EDASISEKS ARENDAMISEKS

4.1. OOTUSED STARTUP ESTONIALE

Visiooni ja eesmärkide selge defineerimine ja kogukonnale edastamine

Startupidelt ja tugiorganisatsioonidelt küsiti ka nende ootuste kohta Startup Estoniale. Peamiselt soovitakse, et Startup Estonia visioon ja eesmärgid oleksid defineeritud ning kogukonnale teada. Täiendavat infot soovitakse ka Startup Estonia ootuste kohta erinevatele kogukonna liikmetele, et oleks selge, millised tegevused kelle vastutusvaldkonda kuuluvad. Päris mitmed fookusgruppides osalenud ei ole ka aru saanud, miks EAS ja Startup Estonia eraldiseisvalt tegutsevad.

Tihedam suhtlemine

Tugiorganisatsioonide ettepanekud edasiseks arenguks hõlmasid endas soovi rohkemaks suhtluseks. Täna leidub neid tugiorganisatsioone, kes ei ole Startup Estoniaga kontakti saanud, eriti vähe tunnetavad Startup Estonia olemasolu väljaspool Tallinnat asuvad tugiorganisatsioonid.

Regionaalsele arengu toetamine

Välja toodi ka tähelepanu suunamine regionaalsele arengule. Startup Estoniat soovitakse näha ka maakonnakeskustes, mis toetaks kohalikel omavalitsustel startup-valdkonda arendada ning toetada. Startup Estonia rolli nähakse ka erinevate linnade kui hea tegutsemiskoha startupidele tutvustamisel. Välja toodi, et Eesti on niivõrd väike riik, mistõttu ei tohiks siinsete regioonide vahel olla niivõrd teravaid erinevusi.

Inkubaatorite ja kiirendite tulevikuvaadete toetamine

Startup Estonialt kui valdkonna eestkõnelejal oodatakse abi ja tuge inkubaatorite ja kiirendite tulevikuvaate osas. Tänapäevane ning ka Euroopa Liidu struktuurifondidest sõltuv mudel ei ole jätkusuutlik ning tekitab kogukonna osalistes ebakindlust. Seejuures peetakse inkubaatorite ja kiirendite rolli valdkonnas väga oluliseks, sest just need loovad eelduse uute startupide kasvuks.

Startupide ja ülikoolide vahelise koostöö suurendamine

Startup Estonia ühe rollina nähti ka startupide ja ülikoolide vahelise koostöö suurendamist, muuhulgas ka selleks, et tuua startup-maailma rohkem erinevates valdkondades pädevaid inimesi, kes iduettevõtteid aidata saavad. Lisaks pakuti ideena välja ülikoolidesse välismaalastest *funderite* rääkima kutsumise, mis võiks tulevikus koostööd suurendada.

Startupide ja tugiorganisatsioonide vajaduste kokku viimine

Ühe teemana toodi välja ka startupide ja tugiorganisatsioonide vajaduste parem kokku viimine. Startup Estonia võiks koguda rohkem infot startupide vajaduste kohta, et tugiorganisatsioonid oskaksid oma tegevust paremini planeerida ja viia need vastavusse idufirmade reaalse vajadustega.

Kaugemale arenenud ettevõtete ja uute tihedamalt kokku viimine

Lisaks toodi ühe ideena välja ka juba kaugemale arenenud ettevõtete ja uute startupide tihedamalt kokku viimine, et omavahel praktilisi kogemusi jagada. Kuigi olemasolevate abimaterjalide jagamist kiideti, siis täiendava ideena pakuti välja videoloengute sari, mis kataks startupi algusfaasis olulised teemad ja mis oleks alustavale ettevõtjale kiirelt ja lihtsalt kättesaadav

4.2. ETTEPANEKUD STARTUP ESTONIA EDASISTEKS TEGEVUSTEKS

PROBLEEM 1:	Startup Estonial ei ole täna kindlat visiooni ja strateegiat, mis oleks nähtav ka valdkonna osapooltele.
<p>PROBLEEMI KIRJELDUS: Eesti startup-valdkonna osapooled ei tea üldjuhul, mis on Startup Estonia roll ja eesmärk valdkonna arendamisel. Kui startupid töid välja, et nad ei tea, milliste probleemidega võib Startup Estonia poole pöörduda, siis tugioorganisatsioonid ei oska määratleda piiri enda ja Startup Estonia vastutusosalade vahel. Tugioorganisatsioonidele ei ole selge, millisena näeb Startup Estonia ise oma rolli valdkonnas, millised tegevused on tegelikult tugioorganisatsioonide korraldada ning milliste eest vastutab Startup Estonia.</p> <p>ETTEPANEK: Välja töötada Startup Estonia konkreetne strateegia, kus on kirjeldatud valdkonna tulevikuvision, eesmärgid ning Startup Estonia roll nende saavutamisel. Seejuures defineerida, milliseid teenuseid pakuvad/tegevusi teevad kogukonna liikmed ning milliseid Startup Estonia. Startup Estonia peaks oma tegevuste planeerimisel kaardistama kogukonna vajadused, sealhulgas ka startupide vajadused. Vajaduste kaardistamine hõlmaks muuhulgas näiteks tugioorganisatsioonide koolitusvajadusi, aga ka infot, milliseid teenuseid soovivad startupid tugioorganisatsioonidelt saada.</p>	
PROBLEEM 2:	Kuigi Startup Estoniat kui organisatsiooni üldjuhul teatakse, ei oska paljud kogukonna liikmed öelda, milliseid teenuseid pakutakse ning milline on Startup Estonia roll startup ökosüsteemis.
<p>PROBLEEMI KIRJELDUS: Paljud uuringus osalenutest olid Startup Estoniast kui organisatsioonist teadlikud, samas teadlikkus Startup Estonia pakutavatest teenustest oli nii tugioorganisatsioonide kui ka startupide hulgas oluliselt madalam. Mitmed osalejad tunnistasid, et said Startup Estonia tegevustest vähesel määral ülevaate siis, kui uuringu kutse peale kodulehega tutvuti. Samas toodi välja, et Startup Estonia koduleht ei olnud selles osas väga informatiivne ning seda, mida Startup Estonia täpselt teeb, ei osata ikkagi öelda. Sageli mainiti ka, et pakutavaid teenuseid tegelikult teatakse, kuid neid ei seostata Startup Estoniaga. Tugevalt joonistusid välja erinevused erinevates regioonides tegutsevate tugioorganisatsioonide vahel. Startupide puhul sõltus teadlikkus sellest, kuivõrd aktiivselt ettevõtte ise Startup Estoniaga juba suhtleb.</p> <p>ETTEPANEK: Valdkonna osapoolte teadlikkuse tõstmine on tugevalt seotud ka eelneva ettepanekuga. Peale oma rolli ja eesmärkide defineerimist on oluline neid valdkonnas tegutsevatele osapooltele ka kommunikeerida, muuhulgas jagada infot, milliseid teenuseid pakub startupidele Startup Estonia ning milliste teenuste saamiseks tuleks ettevõtetel tugioorganisatsioonide poole pöörduda. Soovitustena võib välja tuua erinevatel üritustel Startup Estonia nähtavamaks muutmine, aga ka otsesuhtluse kogukonna liikmetega. Muuhulgas on oluline oma tegevuse suunamine väljapoole Tallinnat/Harjumaad ning ka maakondlike arenduskeskuste kaasamine tegevustesse.</p>	
PROBLEEM 3:	Kogukonna liikmetel on keeruline kontakti saada välisriikides kogemusi omavate teiste ettevõtete või kontaktisikutega.
<p>PROBLEEMI KIRJELDUS: Nii startupidel kui ka tugioorganisatsioonidel puudub täna täielik ülevaade, millistes riikides on Eestil olemas kontaktisikud, kelle kaudu oleks võimalik sihtturule sisenemiseks vajalikku informatsiooni saada. Kuigi teatud määral toetab tegevust EAS, töid uuringus osalejad välja, et puudust tuntakse just kompaktse ning ülevaatliku kontaktvõrgustiku olemasolust. Lisaks turule sisenemisele on paljude startupide jaoks oluline ka kontakti saamine suurettevõtetega. Välisriikide kontaktidest tunnevad puudust ka tugioorganisatsioonid, kes näevad lisandväärtust erinevate riikide sarnaste organisatsioonidega koostöös.</p>	

ETTEPANEK: Kaardistada täna juba olemasolevad kontaktid erinevates riikides, kes on valmis ettevõtteid turule sisenemisel abistama ja nõustama ning Eesti tugiorganisatsioonidega koostööd tegema. Peale kaardistust luua riikide prioriteetsuse järjekord, mille alusel on näha, kas mõnes valdkonna osapoolte jaoks olulises riigis täna kontakt puudub ning see oleks vajalik luua.

PROBLEEM 4: Startup Estonia kodulehel olev startupide andmebaas ei ole praegusel kujul kasutatav.

PROBLEEMI KIRJELDUS: Startupide andmebaasi hindasid oluliseks nii startupid ise kui ka tugiorganisatsioonid. Samas tõdesid mõlemad osapooled, et täna olemas olev andmebaas ei ole töös kasutatav ning ei motiveeri ettevõtteid oma andmeid uuendama. Paljude startupide andmed on andmebaasis vananenud, andmestikus on nii neid ettevõtteid, kes on tänaseks oma tegevuse juba lõpetanud kui ka neid, kes enam ei liigitu startupiks. Lisaks toodi välja, et andmebaasi ei ole mugav kasutada, sest puudub näiteks ettevõtte tegevusvaldkonna alusel filtreerimise võimalus. Startupide kohta andmebaasis olev info ei ole oluline – puudub ülevaade, millega ettevõtte tegelikult tegeleb (olemasolevat ettevõtte tutvustust nimetati kohati reklaamtekstiks), kui palju on ettevõttes töotajaid, mis on ettevõtte käive. Segadust tekitas ka asjaolu, et sarnaseid andmebaase on olemas teisigi, mistõttu ei osata hinnata, milline info on õige. Teisalt tunti puudust ka erinevate rahastamisvõimaluste, investeeringute kaasamise võimaluste infost, mis oleks startupidele oluline.

ETTEPANEK: Tagada startupide andmebaasis oleva info regulaarne ülevaatamine, et andmebaasis olevad andmed muutuksid usaldusväärseks ning kasutatavaks. Tegevuse lõpetanud startupide kohta on võimalik lisaks startupidele endale infot saada ka tugiorganisatsioonidelt. Andmebaasis oleva info koosseisu peaks laiendama ettevõtte põhinäitajate võrra ning kajastatavate valdkondade nimekiri tuleks üle vaadata. Startup Estonia hallatav andmebaas peaks andma piisava ülevaate Eesti startup ökosüsteemi kohta nii startupidele endile, tugiorganisatsioonidele kui ka välisinvestoritele. Täiendava statistikana võiks koguda ka infot, kuidas on läinud startup viisaga Eestisse tulnud inimestel, mis aitab välja tuua edulugusid ning pakub ka teistele ettevõtliksvaldkondadele arendusideid. Statistika kogumisel on võimalik koostööd teha erinevate kogukonna liikmetega, kes täna juba omaalgatuslikult valdkonnast statistilisi ülevaateid teevad.

PROBLEEM 5: Startup Estonial puuduvad valdkondlikud kontaktid (v.a küberkaitse), kelle ülesanne oleks valdkonda arendada ning valdkonnas tegutsevaid startupe toetada.

PROBLEEMI KIRJELDUS: Startup Estonias on täna olemas ainult küberkaitsega tegelev konkreetsele valdkonnale suunatud kontakt. Samas teiste spetsiifilisemate tegevusvaldkondade (näiteks tervishoid) arendamiseks valdkondlike eksperte, kes oleksid oma valdkonna arengutega kursis, kaasatud ei ole. Lisaks tõid tugiorganisatsioonid välja, et nad ei tea, kelle juurde Startup Estonias startupe erinevate murede või küsimustega suunata.

ETTEPANEK: Kaardistada koostöös kogukonnaga Eesti olulisimad valdkonnad, mille startupide arendamine on prioriteet ning kaasata vastavate valdkondade eksperdid Startup Estonia tegevustesse ning valdkonna arendamisse.

PROBLEEM 6: Startup-valdkonnas on väga palju üritusi, mis toimuvad samaaegselt ning mille korraldamine on osapoolte vahel kooskõlastamata.

PROBLEEMI KIRJELDUS: Startup Estonia haldab küll oma kodulehel ürituste kalendrit, kuid sellegipoolest on olukordi, kus samale sihtrühmale suunatud üritused toimuvad samaaegselt. See vähendab üritustel osalejate arvu ning raskendab näiteks välismentorite Eestisse toomist. Sageli tekivad olukorrad, kus üritusele registreerunutest tuleb realselt kohale vaid väike osa. Ürituste kalendri vähese kasuteguri põhjusena toodi välja asjaolu, et ürituste korraldajad lisavad oma ürituste toimumise ajad kalendrisse ise ning enamasti siis, kui üritust turundama hakatakse mitte üritust planeerides.

ETTEPANEK: Ürituste kalendri täitmine/täiendamine võiks toimuda näiteks kaks korda aastas, et tagada ürituste kajastamine kalendris võimalikult varakult. See aitab ühelt poolt ürituste planeerimisel vähendada kattuvate ürituste hulka ning teisalt ka osalejatel oma aega paremini planeerida.

PROBLEEM 7: Startup-valdkonna arendamine on paljude riikide prioriteetne valdkond, mille tulemusena on konkurents riikide vahel väga tugev.

PROBLEEMI KIRJELDUS: Konkurents erinevate riikide vahel startup-valdkonna arendamisel on muutunud väga tugevaks, mistõttu on Eestil pildil püsida üha raskem. Näiteks on krüptovaluuta valdkonnas Maltal tehtud muudatused vähendanud oluliselt huvi Eesti vastu. Seetõttu on oluline edasi arendada Eesti kui startupidele soodsa keskkonna kuvandit ning luua täiendavaid võimalusi/toetusmeetmeid startup-valdkonna arendamiseks Eestis. Startupide järelkasvu tagamist raskendab täna kiirendite, inkubaatorite toetussüsteem, mis on sageli õhinapõhine ja sõltuvuses Euroopa Liidu struktuurifondidest, seega ei ole jätkusuutlik. Tänapäevase rahastuse lõppemisel ei tea mitmed tugiorganisatsioonid, kuidas edasi liikuda.

ETTEPANEK: Valdkonna arendamisel riiklikul tasemel nähakse Startup Estonial väga suurt rolli. Juba praeguseni tehtud lobitööd peetakse tulemuslikuks, kuid sarnast tegevust oodatakse ka tulevikus. Eelkõige peaks Startup Estonia jätkama oma rolli kogukonna esindajana riiklike institutsioonidega suheldes, et tagada riigi tugi valdkonnale ning startupidele sobivate tingimuste loomine.

PROBLEEM 8: Olemasolevaid mudeldokumente ei pruugita aktsepteerida.

PROBLEEMI KIRJELDUS: Uuringus osalejad tõid välja, et ette on tulnud olukordi, kus Startup Estonia kodulehel olevaid mudeldokumente ei aktsepteeri need juriidilise teenuse pakkujad, kes mudeldokumentide väljatöötamise juures ei olnud. See teeb eriti alustavale ettevõttele lepingutes jms orienteerumise keerukaks, kuigi mudeldokumentide loomise eesmärk oli ettevõtjate tegevust lihtsustada.

ETTEPANEK: Startup Estonia võiks luua hea tava, kus on kajastatud erinevad juriidika, raamatupidamise, maksunduse jms ettevõttele oluliste valdkondade teemad koos mudeldokumentidega. Teenuseid pakkuvatel ettevõtetel on võimalik hea tavaga liituda ning liitunud teenusepakkujad saab omakorda Startup Estonia kodulehel välja tuua. See lihtsustaks startupide tegevust ning tagaks näidisdokumentide kasutamisel kindlustunde. Startup Estonia kodulehel võiksid olemas olla ka viited näiteks EASi abimaterjalidele, mis on ettevõtetele suunatud.

LISAD

LISA 1 – UURIMISKÜSIMUSED

Milline on teadlikkus Startup Estoniast kui riiklikust institutsioonist ja tema tegevuse eesmärkidest?

Kas ollakse teadlikud Startup Estoniast ning nende teenustest, tegevustest ja meetmetest?

Milliseid teenuseid Startup Estonia osutab?

Kas pakutavate teenuste sisu on selge ja arusaadav?

Kas Startup Estonia kui katusorganisatsioon on vajalik? Kellele? Milleks?

Kas Startup Estonia on avatud info edastamisel ja osapoolte kaasamisel?

Kas jagatava info edastamiseks kasutatakse parimaid kanaleid?

Milline on teadlikkus avalikult kättesaadavast startupide nimekirjast Startup Estonia kodulehel?

Kas esitatud nimekiri on väärtuslik? Millises osas?

Kas startupide poole pealt väärtustatakse startup andmebaasis nähtavana olemist?

Kas ollakse teadlikud andmebaasi sidususest *Funderbeam* platvormiga?

Millised on peamised probleemid, mis on seotud startupide nimekirjaga Startup Estonia kodulehel?

Kas ja milliseid muudatusi tuleks teha, et suurendada startup kogukonna teadlikkust startupide nimekirjast Startup Estonia kodulehel?

Milline on ideaal ootus avalikult kättesaadavale startupide andmebaasile?

Milline on teadlikkus Startup Estonia teenustest startup kogukonnale?

Milliseid meetmeid on suunatud tugiorganisatsioonide tegevuste toetamiseks?

Kas ollakse teadlikud ökosüsteemi tegevuste kokkuvõtetest?

Kas ja kuidas aitavad tänased Startup Estonia tegevused kaasa startup ökosüsteemi laiendamisel?

Milliseid ökosüsteemi tegevuste kokkuvõtteid (statistikaandmeid) oodatakse?

Millised olulised teenused on täna päeval puudu Startup Estonia teenustest?

Millist toetust oodatakse Startup Estonia teenustelt (mitte rahalist)?

Kas ja mille jaoks on kogukonna liikmetele korraldatavad ühiskohtumised (*meet-upid*) vajalikud?

Millise sagedusega peaksid ühiskohtumised toimuma?

Milline on startup kogukonna hinnang oma tegevustele?

Kas ollakse rahul enda organisatsiooni algatustega?

Kas kogukonna liikmete vahel toimub koostöö, millisel määral ja alustel?

Millist infot ollakse valmis jagama kogukonna siseselt ja Startup Estoniaga?

Kuidas leitakse ja kaasatakse startupe oma programmidesse, sh välismaalastest iduettevõtjad (edaspidi: välisfounderid) non-EU ja EU riikidest?

Millised on startupide ootused toetenustele?

Kas oodatakse infot ökosüsteemi teenuse osutajatelt (startup kogukonnalt)?

Milliseid tugiteenuseid osutatakse startupidele?

Kas osutatavad teenused vastavad ootustele? Millistele?

Kas avaliku sektori teenuste ja konsultatsiooniettevõtete teenuste info on piisavalt hästi leitav?

Millisena nähakse Eesti startup ökosüsteemi visiooni?

Millised peaksid olema järgmised sammud (tegevused) Eesti startup-valdkonna jaoks?

Millist panust nähakse startup kogukonna enda poolt järgmises etapis (peale 2020)?

Millisena nähakse Eesti startup ökosüsteemi visiooni lähitulevikus?

Millised peaksid olema järgmised sammud (tegevused) Eesti startup-valdkonna jaoks?

Millised probleemid ohustavad Eesti startup ökosüsteemi jätkusuutlikkust?

Millistele valdkondadele peaks tulevikku silmas pidades senisest enam rõhuma?

LISA 2 – VEEBIKÜSITLUSE ANKEETIDE KÜSIMUSTIKUD

TUGIORGANISATSIOONIDE VEEBIKÜSITLUSE ANKEEDI KÜSIMUSTIK

Nr	Küsimused	Vastusevariandid	Tehnilised juhised																
1	Organisatsiooni nimi		Avatud tekstiväli (vabatahtlik)																
2	Millise valdkonna esindaja olete?	<ol style="list-style-type: none"> Startup kogukond <ol style="list-style-type: none"> Eelinkubaator Inkubaator Kiirendiprogramm HUB – koostöötamiskeskus Konkursid, üritused Hariduslik programm, mentorlus Investeeringud Konsultatsiooniteenuste osutamine <ol style="list-style-type: none"> Koolitused Õiguslased konsultatsioonid Turundusalased konsultatsioonid Maakondlik arenduskeskus Muu: <i>avatud tekstiväli</i> 	Valida saab ühe vastusevariandi																
3	Kui pikalt olete oma valdkonnas tegutsenud?	<ol style="list-style-type: none"> Alla ühe aasta 1-3 aasta Üle 3 aasta 	Valida saab ühe vastusevariandi																
Startup Estonia teenused startup kogukonnale																			
4	Kas olete Startup Estonia kui startup-valdkonna katuseorganisatsiooni tegevusest teadlik?	<ol style="list-style-type: none"> Jah Ei 	Valida saab ühe vastusevariandi																
5	Millised teenuseid Startup Estonia Teie teada pakub?	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Teenus</th> <th>Olen teadlik teenuse pakkumisest</th> <th>Olen teenust viimase aasta jooksul kasutanud</th> <th>Ei ole teenusest teadlik</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Startup-valdkonnale ürituste korraldamine</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Tugiorganisatsioonide tegevuse toetamine (sh rahastamine)</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Startupide andmebaasi haldamine</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> </tbody> </table>	Teenus	Olen teadlik teenuse pakkumisest	Olen teenust viimase aasta jooksul kasutanud	Ei ole teenusest teadlik	Startup-valdkonnale ürituste korraldamine	☐	☐	☐	Tugiorganisatsioonide tegevuse toetamine (sh rahastamine)	☐	☐	☐	Startupide andmebaasi haldamine	☐	☐	☐	Valida saab mitu vastusevarianti
Teenus	Olen teadlik teenuse pakkumisest	Olen teenust viimase aasta jooksul kasutanud	Ei ole teenusest teadlik																
Startup-valdkonnale ürituste korraldamine	☐	☐	☐																
Tugiorganisatsioonide tegevuse toetamine (sh rahastamine)	☐	☐	☐																
Startupide andmebaasi haldamine	☐	☐	☐																

		Abimaterjalide (nt dokumendiblanketid), pakkumine	☐	☐	☐	
		Muu: <i>avatud tekstiväli</i>	☐	☐	☐	
6	Palun hinnake Startup Estonia pakutavate teenuste vajalikkust Eesti startup maastikul					
6.1	Startup-valdkonnale ürituste korraldamine	Skaala 1 kuni 4				1-ei ole üldse vajalik 4-kindlasti on vajalik
6.2	Tugiorganisatsioonide tegevuse toetamine (sh rahastamine)	Skaala 1 kuni 4				1-ei ole üldse vajalik 4-kindlasti on vajalik
6.3	Startupide andmebaasi haldamine	Skaala 1 kuni 4				1-ei ole üldse vajalik 4-kindlasti on vajalik
6.4	Abimaterjalide (nt dokumendiblanketid), pakkumine	Skaala 1 kuni 4				1-ei ole üldse vajalik 4-kindlasti on vajalik
6.5	Muu:					Avatud tekstiväli
7	Palun hinnake alljärgnevate Startup Estonia tegevuste kohta tehtud väidete õigsust					
7.1	Pakutavad teenused on tegevuse toetamiseks piisavad	Skaala 1 kuni 4 Ei ole teenust kasutanud				1-ei ole nõus 4-nõus Valida saab ühe vastusevariandi
7.2	Kuidas hindate kogukonna liikmete Info pakutavate teenuste kohta on kättesaadav	Skaala 1 kuni 4 Ei ole teenust kasutanud				1-ei ole nõus 4-nõus Valida saab ühe vastusevariandi
7.3	Startup Estonia kodulehel olev startupide nimekiri on minu töös vajalik ja väärtuslik	Skaala 1 kuni 4 Ei ole teenust kasutanud				1-ei ole nõus 4-nõus Valida saab ühe vastusevariandi
7.4	Startup Estonia kaasab valdkonna liikmeid	Skaala 1 kuni 4 Ei ole teenust kasutanud				1-ei ole nõus 4-nõus

	oma tegevusse piisavalt		Valida saab ühe vastusevariandi
Eesti startup kogukonna hinnang oma tegevusele			
8	Kuidas hindate oma organisatsiooni algatuste/tegevuste piisavust startupide toetamisel?	Skaala 1 kuni 4 <i>Avatud tekstiväli vastuse kommenteerimiseks</i>	1-ei ole üldse piisav 4-täiesti piisav Valida saab ühe vastusevariandi
9	Kuidas hindate kogukonna liikmete vahelise koostöö toimivust?	Skaala 1 kuni 4	1-ei toimi üldse 4-toimib väga hästi Valida saab ühe vastusevariandi
Hinnang ja ettepanekud Startup Estonia tegevusele			
10	Palun kommenteerige oma hinnanguid ning tehke täiendavaid ettepanekuid (sh näiteks, kas Startup Estonia teenused on piisavalt kättesaadavad, kas teenustest ollakse teadlikud, kas ja millist statistikat veel vajaksite, milliseid toetusmeetmeid oleks Eesti startupidele vaja jne)		<i>Avatud tekstiväli</i>
Fookusgrupiintervjuu			
11	Kas olete valmis osalema fookusgrupi intervjuus?		<i>Avatud tekstiväli e-maili sisestamiseks</i>

STARTUPIDE VEEBIKÜSITLUSE ANKEEDI KÜSIMUSTIK

Nr	Küsimused	Vastusevariandid	Tehnilised juhised
1	Ettevõtte nimi		<i>Avatud tekstiväli</i>
2	Ettevõtte kasvufaas	Loomise faas Kasvufaas Laienemise faas (scaleup)	Valida saab ühe

			<i>vastusevariandi</i>									
3	Ettevõtte suurus	Kuni 10-liikmeline tiim ja keskmine kuukäive vähem kui 20 000 eurot Kuni 10-liikmeline tiim ja keskmine kuukäive rohkem kui 20 000 eurot Suurem kui 10-liikmeline tiim ja keskmine kuukäive vähem kui 20 000 eurot Suurem kui 10-liikmeline tiim ja keskmine kuukäive rohkem kui 20 000 eurot	<i>Valida saab ühe vastusevariandi</i>									
4	Ettevõtte peamine tegevusvaldkond	1. Transport ja logistika (näiteks taksoäpid, droonid, lennundus, teekondade optimeerimine jmt) 2. Finantsteenused (näiteks ühisrahastus, ICO-d, raamatupidamistarkvarad, fintech, riskianalüüsid jmt) 3. Tervishoid (näiteks geneetika, neuroloogia, toitumine, sport, terviseandmete jälgimine jmt) 4. Haridus (näiteks keelte ja programmeerimise õppekeskkonnad, haridusasutuste töökorraldus jmt) 5. Tootmine (näiteks jalgrataste, saunade, elektroonika jmt tootmine, robotika jm riistvara valmistamine) 6. Meelelahutus (näiteks vabaajategevused, VR, kunst, puhkuseplaneerimine jmt) 7. Muud tarkvara arendusega tegelevad ettevõtted 8. Muu	<i>Valida saab ühe vastusevariandi</i>									
5	Kui pikk on Teie kui vastaja valdkondlik kogemus?	4. Alla ühe aasta 5. 1-3 aasta 6. Üle 3 aasta	<i>Valida saab ühe vastusevariandi</i>									
Startup Estonia tegevused												
6	Kas olete teadlikud, et Startup Estonia tegutseb startup kogukonna riikliku katuseorganisatsioonina?	Jah/Ei										
7	Milliseid teenuseid teie teada Startup Estonia pakub?	<table border="1"> <tr> <td>Teenus</td> <td>Olen teadlik teenuse pakkumisest</td> <td>Olen teenust viimase aasta jooksul kasutanud</td> </tr> <tr> <td>Startup-valdkonnale ürituste korraldamine</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Tugiorganisatsioonide tegevuse teotamine</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> </table>	Teenus	Olen teadlik teenuse pakkumisest	Olen teenust viimase aasta jooksul kasutanud	Startup-valdkonnale ürituste korraldamine	☐	☐	Tugiorganisatsioonide tegevuse teotamine	☐	☐	<i>Valida saab mõlemas tulbas mitu varianti. Kui valitakse muu, tekib avatud tekstiväli, kuhu saab täiendava teenuse ise kirjutada.</i>
Teenus	Olen teadlik teenuse pakkumisest	Olen teenust viimase aasta jooksul kasutanud										
Startup-valdkonnale ürituste korraldamine	☐	☐										
Tugiorganisatsioonide tegevuse teotamine	☐	☐										

		Startupide andmebaasi haldamine	☐	☐	
		Abimaterjalide (nt dokumendiblanketid), pakkumine	☐	☐	
		Muu:	☐	☐	
8	Palun hinnake Startup Estonia poolt pakutavate teenuste vajalikkust Eesti Startup maastikul	Teenus	Teenuse vajalikkus		1 – ei ole üldse vajalik 4 – kindlasti on vajalik
		Startup-valdkonnale ürituste korraldamine	Skaala 1-4 Ei ole teenust kasutanud		
		Startupide ja nende tegevust toetavate organisatsioonide toetamine	Skaala 1-4 Ei ole teenust kasutanud		
		Startupide andmebaasi haldamine	Skaala 1-4 Ei ole teenust kasutanud		
		Abimaterjalide (nt dokumendiblanketid) valmistamine	Skaala 1-4 Ei ole teenust kasutanud		
		Kui hindasite mõne teenuse mittevajalikuks, siis palun selgitage põhjuseid	Avatud tekstiväl		
9	Palun hinnake, kui olulised on Startup Estonia tegevus ja pakutavad teenused	Skaala 1-4			1 – ei ole üldse oluline, 4 – on väga oluline
Valdkonna tegevustesse kaasamine					
10	Kas sooviksite olla Startup Estonia tegevustesse rohkem kaasatud?	Jah/Ei			
11	Palun hinnake, kas Startup Estonia jagatud info on Teie jaoks oluline ja piisav.	Skaala 1-4			1 – ei ole oluline/piisav, 4 – on oluline/piisav
12	Milliste kanalite kaudu jõuab Startup Estonia edastatud info Teieni? Milliste kanalite kaudu sooviksite infot saada?	Kanal	Saan infot	Tahaksin saada infot	+ avatud tekstiväli
		E-mail	☐	☐	
		Startup Estonia koduleht	☐	☐	
		Startup Estonia uudisleht	☐	☐	
		Seminar/konverents	☐	☐	

		Personaalne suhtlus Startup Estonia esindajaga ☐ ☐														
		Meedia (ajalehed, ajakirjad, raadio, televisioon) ☐ ☐														
		Muu (palun täpsustage, millistest täiendavatest kanalitest saate või tahaksite infot saada. Millist täiendavat infot sooviksite veel saada?) ☐ ☐														
Startupide andmebaas																
13	Palun hinnake, kui oluline on Teie jaoks startupide andmebaasis (https://www.startupestonia.ee/startups) nähtav olemine.	Skaala 1-4		1 – ei ole üldse oluline, 4 – on väga oluline												
14	Kas olete teadlik, et startupide andmebaas on seotud <i>Funderbeam</i> platvormiga?	Jah/Ei														
15	Palun hinnake, kuivõrd nõustute järgnevate väidetega startupide andmebaasi kasutamise kohta.	<table border="1"> <tr> <td>Kasutan oma tegevuses pidevalt startupide andmebaasi.</td> <td>Skaala 1-4</td> </tr> <tr> <td>Hoolitsen pidevalt oma konto uuendamise eest <i>Funderbeam</i> platvormil.</td> <td>Skaala 1-4</td> </tr> <tr> <td>Startupide andmebaas annab kvaliteetse ülevaate Eesti startup maastikust.</td> <td>Skaala 1-4</td> </tr> <tr> <td>Startupide andmebaas soodustab startupide omavahelist suhtlemist.</td> <td>Skaala 1-4</td> </tr> <tr> <td>Startupide andmebaasis olemine loob eeldused tugiorganisatsioonide teenuste saamiseks.</td> <td>Skaala 1-4</td> </tr> <tr> <td>Startupide andmebaas on Eesti startup kogukonna vundament.</td> <td>Skaala 1-4</td> </tr> </table>	Kasutan oma tegevuses pidevalt startupide andmebaasi.	Skaala 1-4	Hoolitsen pidevalt oma konto uuendamise eest <i>Funderbeam</i> platvormil.	Skaala 1-4	Startupide andmebaas annab kvaliteetse ülevaate Eesti startup maastikust.	Skaala 1-4	Startupide andmebaas soodustab startupide omavahelist suhtlemist.	Skaala 1-4	Startupide andmebaasis olemine loob eeldused tugiorganisatsioonide teenuste saamiseks.	Skaala 1-4	Startupide andmebaas on Eesti startup kogukonna vundament.	Skaala 1-4		1 – ei nõustu, 4 - nõustun
Kasutan oma tegevuses pidevalt startupide andmebaasi.	Skaala 1-4															
Hoolitsen pidevalt oma konto uuendamise eest <i>Funderbeam</i> platvormil.	Skaala 1-4															
Startupide andmebaas annab kvaliteetse ülevaate Eesti startup maastikust.	Skaala 1-4															
Startupide andmebaas soodustab startupide omavahelist suhtlemist.	Skaala 1-4															
Startupide andmebaasis olemine loob eeldused tugiorganisatsioonide teenuste saamiseks.	Skaala 1-4															
Startupide andmebaas on Eesti startup kogukonna vundament.	Skaala 1-4															
Eesti startup ökosüsteemi tugiorganisatsioonid																
16	Palun hinnake, kas tugiorganisatsioonide poolt pakutavate teenuste info on kättesaadav	Skaala 1-4		1 - ei ole üldse kättesaadav, 4 –on väga hästi kättesaadav												

17	Millistest kanalitest saate peamiselt informatsiooni tugisorganisatsioonide teenuste kohta? Millistest kanalitest sooviksite informatsiooni saada?	<table border="1"> <tr> <td data-bbox="738 194 995 309">Kanal</td> <td data-bbox="995 194 1083 309">Saad infot</td> <td data-bbox="1083 194 1209 309">Tahaksin saada infot</td> </tr> <tr> <td data-bbox="738 309 995 360">E-mail / teavituskiri</td> <td data-bbox="995 309 1083 360">☐</td> <td data-bbox="1083 309 1209 360">☐</td> </tr> <tr> <td data-bbox="738 360 995 443">Startup Estonia koduleht</td> <td data-bbox="995 360 1083 443">☐</td> <td data-bbox="1083 360 1209 443">☐</td> </tr> <tr> <td data-bbox="738 443 995 526">Startup Estonia uudiskiri</td> <td data-bbox="995 443 1083 526">☐</td> <td data-bbox="1083 443 1209 526">☐</td> </tr> <tr> <td data-bbox="738 526 995 609">Tugisorganisatsiooni koduleht</td> <td data-bbox="995 526 1083 609">☐</td> <td data-bbox="1083 526 1209 609">☐</td> </tr> <tr> <td data-bbox="738 609 995 692">Tugisorganisatsiooni uudiskiri</td> <td data-bbox="995 609 1083 692">☐</td> <td data-bbox="1083 609 1209 692">☐</td> </tr> <tr> <td data-bbox="738 692 995 743">Seminar/konverents</td> <td data-bbox="995 692 1083 743">☐</td> <td data-bbox="1083 692 1209 743">☐</td> </tr> <tr> <td data-bbox="738 743 995 857">Personaalne suhtlus tugisorganisatsiooni esindajaga</td> <td data-bbox="995 743 1083 857">☐</td> <td data-bbox="1083 743 1209 857">☐</td> </tr> <tr> <td data-bbox="738 857 995 909">Meedia</td> <td data-bbox="995 857 1083 909">☐</td> <td data-bbox="1083 857 1209 909">☐</td> </tr> <tr> <td data-bbox="738 909 995 958">Muu:</td> <td data-bbox="995 909 1083 958">☐</td> <td data-bbox="1083 909 1209 958">☐</td> </tr> </table>	Kanal	Saad infot	Tahaksin saada infot	E-mail / teavituskiri	☐	☐	Startup Estonia koduleht	☐	☐	Startup Estonia uudiskiri	☐	☐	Tugisorganisatsiooni koduleht	☐	☐	Tugisorganisatsiooni uudiskiri	☐	☐	Seminar/konverents	☐	☐	Personaalne suhtlus tugisorganisatsiooni esindajaga	☐	☐	Meedia	☐	☐	Muu:	☐	☐	+ avatud tekstivälja
Kanal	Saad infot	Tahaksin saada infot																															
E-mail / teavituskiri	☐	☐																															
Startup Estonia koduleht	☐	☐																															
Startup Estonia uudiskiri	☐	☐																															
Tugisorganisatsiooni koduleht	☐	☐																															
Tugisorganisatsiooni uudiskiri	☐	☐																															
Seminar/konverents	☐	☐																															
Personaalne suhtlus tugisorganisatsiooni esindajaga	☐	☐																															
Meedia	☐	☐																															
Muu:	☐	☐																															
18	Kuidas olete rahul startup kogukonna (tugisorganisatsioonide) tegevusega?	Skaala 1-5	1 - ei ole üldse rahul, 4 - väga rahul																														
19	Palun hinnake, kas tugisorganisatsioonide osutatavad teenused vastavad Teie ootustele?	<table border="1"> <tr> <td data-bbox="738 1070 995 1193">Mentorlus</td> <td data-bbox="995 1070 1083 1193">Skaala 1-4</td> <td data-bbox="1083 1070 1209 1193">Ei ole teenust kasutanud</td> </tr> <tr> <td data-bbox="738 1193 995 1317">Nõustamine</td> <td data-bbox="995 1193 1083 1317">Skaala 1-4</td> <td data-bbox="1083 1193 1209 1317">Ei ole teenust kasutanud</td> </tr> <tr> <td data-bbox="738 1317 995 1440">Abimaterjalide pakkumine</td> <td data-bbox="995 1317 1083 1440">Skaala 1-4</td> <td data-bbox="1083 1317 1209 1440">Ei ole teenust kasutanud</td> </tr> <tr> <td data-bbox="738 1440 995 1563">Koolitused</td> <td data-bbox="995 1440 1083 1563">Skaala 1-4</td> <td data-bbox="1083 1440 1209 1563">Ei ole teenust kasutanud</td> </tr> <tr> <td data-bbox="738 1563 995 1686">Seminarid, konverentsid</td> <td data-bbox="995 1563 1083 1686">Skaala 1-4</td> <td data-bbox="1083 1563 1209 1686">Ei ole teenust kasutanud</td> </tr> <tr> <td data-bbox="738 1686 995 1809">Töötoad</td> <td data-bbox="995 1686 1083 1809">Skaala 1-4</td> <td data-bbox="1083 1686 1209 1809">Ei ole teenust kasutanud</td> </tr> <tr> <td data-bbox="738 1809 995 1933">Prototüüpimine</td> <td data-bbox="995 1809 1083 1933">Skaala 1-4</td> <td data-bbox="1083 1809 1209 1933">Ei ole teenust kasutanud</td> </tr> <tr> <td data-bbox="738 1933 995 1991">Häkaton</td> <td data-bbox="995 1933 1083 1991">Skaala 1-4</td> <td data-bbox="1083 1933 1209 1991">Ei ole teenust kasutanud</td> </tr> </table>	Mentorlus	Skaala 1-4	Ei ole teenust kasutanud	Nõustamine	Skaala 1-4	Ei ole teenust kasutanud	Abimaterjalide pakkumine	Skaala 1-4	Ei ole teenust kasutanud	Koolitused	Skaala 1-4	Ei ole teenust kasutanud	Seminarid, konverentsid	Skaala 1-4	Ei ole teenust kasutanud	Töötoad	Skaala 1-4	Ei ole teenust kasutanud	Prototüüpimine	Skaala 1-4	Ei ole teenust kasutanud	Häkaton	Skaala 1-4	Ei ole teenust kasutanud	1 - ei vasta üldse ootustele 4 - vastavad täielikult ootustele						
Mentorlus	Skaala 1-4	Ei ole teenust kasutanud																															
Nõustamine	Skaala 1-4	Ei ole teenust kasutanud																															
Abimaterjalide pakkumine	Skaala 1-4	Ei ole teenust kasutanud																															
Koolitused	Skaala 1-4	Ei ole teenust kasutanud																															
Seminarid, konverentsid	Skaala 1-4	Ei ole teenust kasutanud																															
Töötoad	Skaala 1-4	Ei ole teenust kasutanud																															
Prototüüpimine	Skaala 1-4	Ei ole teenust kasutanud																															
Häkaton	Skaala 1-4	Ei ole teenust kasutanud																															

		Kiirendiprogrammid	Skaala 1-4	Ei ole teenust kasutanud	
		Inkubaatorid	Skaala 1-4	Ei ole teenust kasutanud	
		Finantseerimine	Skaala 1-4	Ei ole teenust kasutanud	
		Välisturgudele minek	Skaala 1-4	Ei ole teenust kasutanud	
19.1	Kui hindasite, et mõni teenus ei vastootustele, siis palun põhjendage ning võimalusel tooge välja ka organisatsioon, kelle teenusele hinnang on antud. Tooge välja ka üks organisatsioon, kelle teenustega on väga positiivne kogemus.				<i>Avatud tekstiväli</i>
20	Kas teil on täiendavaid kommentaare/ettepanekuid?				<i>Avatud tekstiväli</i>
Fookusgrupiintervjuu					
21	Kas olete valmis osalema fookusgrupi intervjuus?				<i>Avatud tekstiväli</i>